

Koroiset

3/2010

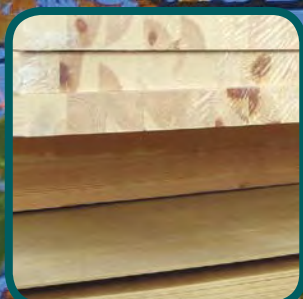
Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

"Älkää siinä nyt räyhätkö!" s. 8

Helteiset kyläjuhlat s. 14

Levyjä Orikedolta s. 19

pääkirjoitus

Vauhdikas kesä Koroisissa

Olemme saaneet viettää ihanan, erittäin lämpimän kesän. Hellepäiviä oli varmasti enemmän kuin koskaan aikaisemmin. KoroiSet-lehden levikkialueella on myös kesän aikana tapahtunut enemmän kuin aikaisempina kesinä.

Kesätapahtumia oli niin paljon, koska kesän aikana ajettiin sisään tulevan kulttuuripääkaupungin tapahtumia. Nyt jälkepäin on todettava, että valittu taktiikka oli täysin

oikea ja saatiin paljon uutta tietoa tapahtumien järjestämisestä kulttuuripääkaupunkivuonna.

Oli perinteiset Halisilta ja Hamaron markkinat, yölaulajien linturetki, yleiset onkikilpailut, arkeologinen kävely sekä melontaretkiä Aurajoella.

Kaikissa tilaisuuksissa oli runsaasti osanottajia ja kaikista on tulut myönteistä palautetta, jopa on sanottu, että teillä on täällä niin paljon kaikenlaista toimintaa, että

tänne pitäisi muuttaa asumaan.

Erityisesti on huomioitava Koroisten kyläjuhlat, jotka onnistuivat ilmojen kuin kävijämäärien suhteen erityisen hyvin. Kävijöitä oli paljon, noin 800 henkeä. Kiitos Lumo-keskukselle, kaikille järjestäjille ja talkoolaisille.

Maarian pappilassa oli 29.8. kirkkoherra Pehr Kalmin ja puutarhaneuvos Aarno Kasvin pappilan puutarhan esittely. Paikalla oli

noin 100 henkeä, jotka saivat seurata kahden kasvitieteilijän ajoittain värikästäkin väittelyä. Paikalla olleet pitivät kovasti esityksestä.

Kaikki se työ, joka tähän mennessä on tehty, ei ole mennyt hukkaan, mutta paljon tarvitaan vielä työtä seuraavaa kesää varten. Tulkaa kaikki mukaan! Kiitos kaikille tähänastisesta.

P.S. Turku Energia muisti mei-

tä kaikkia sähköön korotuskirjeellä syyskuun alussa, muuta selvityksen

jälkeen Turku Energiasta todettiin, että se ei koske määräaikaista sopimuksia kuten esim. TPK sähkösopimusta. Hyvä niin.

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

Aurajoki on upea!

Terveisiä Myllärintalon tontunkammarista Halistenkosken töyräältä! Helteinen kesä on takana, aurinkoiset päivät siirtyneet mukaviksi muistoiksi ja toivottavasti varastoineet itse kullekin valoa syksyn askareisiin.

Kulun kesä on ollut kaikin tavoin vaiheikas Aurajoella ja jokirannoilla. Melojat ja retkeilijät ovat nauttineet suvesta ja erilaiset tapahtumat keränneet yleisönsä. Elokuun iloinen päätös oli Halistenviikko, jolloin riitti rientoja viikon joka päivälle. Halistenkoski on kokenut myös toisenlaista myllerrystä tekopohjavesihankkeen siirtolinjan rakennustöiden vuoksi. Toivottavasti lopputulos kääntyy suotuisaksi myös joen kalastolle ja koskimaisemalle.

Aurajokisäätiön näkökulmasta ilahduttavaa kevään ja kesän toiminnassa on ollut uusien yhteistyöverkostojen syntyminen, mikä osittain lieenee tulevan kulttuuripääkaupunkivuoden innostamaa.

Kaikki hyvät ideat ja suunnitelmat tuskin päättyvät ensi vuonna kulttuuripääkaupunkianttiin, eikä tarvitsekaan. Työ Aurajoella ei lopu vuoteen 2011, vaan sille on tilaa varmasti tulevinakin vuosina. Samoin on itse Aurajoen laita, sekään ei pääty Halistenkoskeen, vaan sen takana on vielä 65 kilometriä lisää jokivettä, maisemaa, kulttuuria ja elämää!

Upeaa, kun meillä on Aurajoki, josta ammentaa virkistystä ja virikkeitä. Pidetään vastavuoroisesti huolta Aurajoen hyvinvoinnista!

syysterveisin
Sinikka Kauko-Vainio
toiminnanjohtaja
Aurajokisäätiö

aikakone

Palstalla seurataan Koroisten aluetta entisaikaan ja nyt

Hanna Nurmi

Elokuun lopussa puutarha-alan mestarit **Pehr Kalm** ja **Aarno Kasvi** kohtasivat Maarian pappilassa. Heitä kuulemaan oli saapunut lähes sata kasviharrastajaa.

Maarian kirkkoherra ja Turun Akatemian talousopin professori Pehr Kalm oli huolellisuutensa ja täsmällisyytensä vuoksi **Carl von Linnén** lempioppilas. Hän teki useita tutkimusmatkoja ja toi niiltä Suomeen ja Eurooppaan yli sata uutta kasvia, mm. orapihlajan, tuoksuvatukan, maissin, sumakin ja mulperipuun. Sanotaanpa Hamarossa vielä olevan Kalmin tuoman luumun jälkeläisiäkin ja jalokiurunkannus koristaa keväisin keltaisenaan talojen ja aitojen reunustoja.

Kalm on maailmalla edelleen Suomen tunnetuimpia ja arvostetuimpia tiedemiehiä, joka uransa aikana perusti Suomen ensimmäisen kasvitieteen puutarhan Aurajokirantaan.

Nyt siinä on valitettavasti bunkkeri, kauhea betoni-bunkkeri, toteaa tuohtunut Aarno Kasvi Sibeliusmuseosta kauhistuneelle Kalmille. Ja Sipsalon puutarhakin on päässyt rapistumaan Hirvensalossa.

Pehr Kalmin persoonan takaa jotkut mukanaolleet olivat tunnistavinaan ohjaaja-näytelmäkirjailija **Pekka Saariston**.

Hanna Nurmi

Löytyykö kokoelmistasi kuvia menneiden aikojen Koroisista? Mielenkiintoinen muutos voi tapahtua muutamassa vuodessa, siinä on jo kuvan ja tarinan paikka. Ota yhteyttä toimitukseen toimitus@koroinen.fi tai 050 572 2530.

KoroiSet

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa: vuonna 2010 helmikuussa, huhtitoukokuun vaihteessa, elo-syyskuun vaihteessa ja joulukuun alussa

Jakelu

6500 kpl, jaetaan kotitalouksiin ja yrityksiin seuraavissa Turun kaupunginosissa: Koroinen, Röntämäki, Halinen, Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Röntämäki -seura, Halisten omakotiyhdistys, Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry, Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto, Turun kristillinen opisto

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Jaakko Erola, Tytti Issakainen, Tapio Jokinen, Tuuli Kastemaa, Eija Leino, Timo Leinonen, Virpi Lummevuori, Hanna Nurmi, Dmitri Ovtchinnikov, Janne Peltonen, Pertti Pussinen, Pirjo Ranti

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Dmitri Ovtchinnikov: Vaahtera Maarian pappilan pihassa

Ulkoasu

Janne Peltonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi Ilmoitustilaa on myös myytävänä Koroisten internetsivuille www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

0,10 e/pmm, aineisto osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta satuneesta virheestä lehden suurin vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan korvaamiseen. Lehti ei vastaa virheestä, joka aiheutuu esim. puutteellisesta tai virheellisestä ilmoitusaineistosta, puhelinvälityksessä tapahtuneesta väärinkäsityksestä tai epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e
1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

www.koroinen.fi

Kolme Jaakkoa

Maarian kirkko on virsiseppojen kirkko. Oikeastaan virsijaakkojen.

Ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan tekijä **Jaakko Finno** oli Maarian kirkkoherra, samoin Suomen ensimmäinen arkkipiispa **Jaakko Tengström**, joka oli sekä runoilija että muusikko. Hän soitti huilua Turun soitannollisen seuran orkesterissa. Viimeisin virsijaakko oli **Jaakko Haavio**, jonka osuus virsikirjan vuonna 1963 ilmestyneen lisävihon laadinnassa oli keskeinen.

Kolmen Maarian Jaakon virsistä monet ovat hyvin tunnettuja. Jaakko Finnon latinasta, saksasta ja ruotsista suomentamat ovat pysyneet käytössä, toki uudistettuina. Jaakko Tengströmin virsistä on yksi edelleen virsikirjassa ja lisäksi eräitä hänen uudistamiaan, mm. virsi *Kun Herra hoitaa paimentaa*, ja Jaakko Haavion kynästä lähti mm. lastenvirsi *Lensi maahan enkeli*.

Kaikkiaan virsikirjassa on nyt 32 hänen kirjoittamaansa, kääntämäänsä tai uudistamaansa virttä.

Kolmeen Jaakkoon voi tutustua 5.12. 2010 Koroisten kulttuuripääkaupunkivuoden avajaisissa.

Saattaapa siellä törmätä myös pyhään Jaakkoon, jonka jo viikingit tekivät tutuksi rannikkojemme asukkaille.

Dmitri Ovtchinnikov

Kulttuurihistorioitsija Hannu Laaksonen 1955 – 2010

Dmitri Ovtchinnikov

Elokuun kolmantena päivänä saapui suruviesti filosofian lisensiaatti **Hannu Laaksonen** kuolemasta.

Lukuisten luennointi- ja kirjoitustöittensä sekä monien muiden aktiviteettien lisäksi Hannu osallistui tiiviisti Koroiset-lehden käynnistämiseen. Hän piti tärkeänä sitä, että Koroisten historiallinen merkittävyys tulisi tutuksi suurelle yleisölle. Ensimmäisiin numeroihin hän kirjoitti laajan, neliosaisen juttusarjan Koroisista, Maarian kirkosta ja pappilasta.

Hannu toimi asiantuntijana Koroinen – Turun syntysija -kulttuuripääkaupunkihankkeessa. Hän oli syvällisesti perehtynyt Turun historian lisäksi myös Maarian menneisyyteen. Illoisen aktiivisesti hän ammensi tietojaan hankkeen käyttöön.

Maarian seurakunnan julkaisemat, merkittävät esitteet Maarian seurakunnan historiasta sekä Maarian pappilasta ja puutarhasta olivat Hannun käsialaa.

Mittava, kulttuurihistoriallisesti arvokas esite Maarian kirkkomaasta jäi Hannu Laaksonen viimeiseksi kirjalliseksi työksi. Se julkaistaan kulttuuripääkaupunkivuoden Koroinen-hankkeen avajaispahtumassa.

Kirkkomaan-esite kertoo muun muassa kirkon sakaristoon siirretystä hautakivestä, johon on kaiverrettu latinaksi: *"Herran vuonna 1290 kuoli Ingigerdis, muinoin Pietarin vaimo, levätköön rauhassa."* Ingigerd ja hänen Gottlannista asti tuotu hautakivensä kiehtoi kulttuurihistorioitsijaa aivan erityisesti. Arvoituksellinen hautamuistomerkki heijastelee elämän kauneutta ja haurautta.

Tytti Issakainen

Hanna Nurmi

Pysykö homma hanskassa?

Tule mukaan tekemään Koroisten alueen omaa kulttuuripääkaupunkihanketta Koroinen – Turun syntysija!

Ota yhteys
2011@koroinen.fi tai
Hanna Nurmi
GSM 050 373 1031.

Jenny Maria Montin Tallgren opastaa kyläjuhlilla Koroisten niemen vallilla. Jenny Maria kertoi arkeologisista kaivauksista, jotka aloitettiin hänen toimestaan, kun hän sai kuulla peltoa viljelleeltä Matilta, että aura nosti maasta kiviä, joissa on kirjoitusta. Jenny Maria Montin Tallgren tiesi heti, että kyseessä oli hautakivet. Hautakivet kuljetettiin vuonna 1903 Helsinkiin tutkimuksia varten.

Tule videoimaan!

Koroinen – Turun syntysija etsii talkoojoukkoonsa harrastajaa, joka osaa videoita ja editoida videoita. Toivomme, että sinulla on omat laitteet, joilla voit työstää videot.

Tarkoituksena on dokumentoida hankkeen tapahtumia ja työstää niistä parin minuutin mittaisia videoita, jotka tulevat Koroinen – Turun syntysija -kulttuuripääkaupunkihankkeen käyttöön yleiseen jakeluun Youtuben kautta Koroisten omalle verkkosivulle ja Kulttuuripääkaupunkisäätiön sivuille.

Ota yhteys
koordinaattori
Hanna Nurmi
2011@koroinen.fi
GSM 050 373 1031.

Tule mukaan näyttelemään!

Koroinen – Turun syntysija -kulttuuripääkaupunkihanke tarjoaa sinulle mahdollisuuden tulla esittämään historiallisia hahmoja ensi vuoden tilaisuuksiin.

Jos näytteleminen kiinnostaa, ota yhteys ohjaaja Mervi Rankila-Källströmiin syyskuun aikana: mervinmeili@gmail.com, GSM 0400 916 608.

Mainio mahdollisuus saada pätevää koulutusta uuteen harrastukseen!

HARKE2 -hanke on EU-rahoitteinen harrastajateatteritoiminnan koulutus- ja kehittämishanke, joka järjestää syksyn aikana Turun kristillisen opiston tiloissa **näyttelemisen peruskoulutusjakson** (4 lähiviikonloppua). Aikaisempaa kokemusta ei vaadita, mutta ei se ole esteenä koulutukseen hakautumiseen. Koulutuksen jälkeen on mahdollista liittyä hankkeessa mukana olevien teattereiden toimintaan. Käy nettisivuillamme www.harke2.fi ja ota yhteyttä pekka.saaristo@tk-opisto.fi.

Kesäteatteriterveisin
Pekka Saaristo, ohjaaja-näytelmäkirjailija, hankejohtaja

maaseuturahasto

Amin ja Dlmein puutarhan varjossa.

Amin, kurdirunoilija Halisista

– Kukat ovat kuin ihmisiä. Kul-lakin on oma tuoksunsa ja vä-rinsä ja muotonsa, kertoo **Al-lahmoradi Mohammadam**, tuttavallisemmin **Amin**. Juuri kukkien tuoksut ovat Aminille tärkeitä. Hän rakastaa kukkia, joissa on hyvä tuoksu. Suomalaisista kukista hän sanoo että niissä on hyvin vähän tuoksua.

Istumme Aminin rivitalon takapihalla, Halisissa. Heidän

puutarhansa rönssyilee ja pur-suaa mitä erilaisimpia kasve-ja. Siellä kasvaa parin metrin korkuisia auringonkukkia, pe-largonioita, miekkaliljoja, da-lilioita, lisäksi löytyy yrttitarha: basilikaa, pinaattia, tilliä ja persiljaa. Kurpitsat ja tomaatit alkavat kypsyä.

Amin on koulutukseltaan opettaja. Lisäksi hän on runoi-lija, laulaja ja kirjailija. Hän

puhuu kuutta kieltä: kurdia, arabiaa, persiaa, turkkia, suo-mea ja englantia. Hänen vai-monsa **Kamallsabr Dlmein** on myös opettaja. He ovat kurdeja ja kulttuuripakolaisia, he pakenivat Irakista Saddam Husseinin hallintoa. Suomeen he saapuivat vuonna 2004 kiintiöpakolaisina kahden pie-nen lapsensa kanssa. Nyt per-heeseen kuuluu kolme lasta:

Kavian, Pchavan ja Keijan.

Dlmein kertoo, että tuntui hyvältä tulla Suomeen. He saivat todella lämpimän vas-taanoton lentokentällä. Punai-sen Ristin työntekijä otti pie-nen vaaleasilmäisen Pchavan syliinsä ja sanoi että hän on kuin suomalainen lapsi. Per-he aloitti Suomeen totuttelun Vaasassa. Nyt koko perhe puhuu hyvin suomea.

Amin ja Dlmein kertovat että Suomi on nyt heidän uusi kotimaansa. He toivoisivat että ihmiset voisivat elää rau-hanomaisesti ja sovussa rin-nakkain. Heitä harmittaa kun media levittää yleistäviä kan-nanottoja ja lausuntoja kuten esimerkiksi ”maahanmuuttajat riehuivat Halisten yössä”. He haluavat korostaa että kaikki ihmiset, myös maahanmuut-tajat, ovat yksilöitä, heillä on nimi. Eivät kaikki Halisten maahanmuuttajat välttämättä ole riehuneet Halisten yössä. Jotkut saattavat viettää ihan rauhallista tavallista perhe-elämää omissa kodeissaan.

Amin ja Dlmein toivoisivat että syntyisi avointa dialogia ihmisten ja eri kulttuurien vä-lillä ja sitä kautta ihmiset oppi-sivat tuntemaan ja luottamaan toisiinsa.

Tässä asiassa Aminin ja Dlmein puutarha toimii erin-omaisena esimerkkinä. Kun puutarhan sato on kypsynyt, myös naapurit saavat nauttia

Aminin kirjoittama runo puutarhasta:

Puutarha

*Olen erikoinen puutarhuri,
salasana tarhani portilla:
aurinkoinen melodia,
ystävällisten huulten hymy,
kuoleman viimeinen ravistus.*

*Jään täytyy sulaa väliltänne,
lämpimän narsissi ja kylmän vuoren iris,
sillä tämä on uusi puutarha.*

*Yhä on tilaa tuleville kukille.
Punainen, keltainen, valkoinen ja vihreä,
toisiaan häiritsemättä
ne kasvavat kevätpuutarhassani.
Yksi kukka ei voi määrätä toisen tuoksua.
Omalla oikeudellaan jokainen silmu irtoaa tai oksa taittuu.*

*Yhden piikki hiertää toisen terälehteä,
– nyt riittää!
Satakielet eivät laula tunkeilevan puun oksalla.
Ne etsivät rauhallisen laulupuun.*

*Voidakseni olla...
pitää muuttua sisältä,
oppia kasvamaan ruukussa, vieras oksa itseesi ympättynä.
Vihainen katse on tällä kielletty,
se kääntää kukan nurinniskoin kuolemaan.*

tuoreista vihanneksista.

Kysyn miten sitten talvella, kun kaikki kukat ovat lumen peitossa. He molemmat nau-ravat ja sanovat että heillä on talvipuutarha; heillä on sisällä 17 erilaista kukkaa.

Saara Markkula

Kirjoittaja Saara Markkula toimii Turun kaupungilla ohjaajana Drop in -hankkeessa. Hanke tarjoaa syksyllä suomenkielenopetusta maahanmuuttajille Halisten koulul-la torstaisin 2.9 alkaen klo 12–15. Tervetuloa! Kysy lisää hankkeen toiminnasta: 040 160 40 26 tai 040 160 40 25

Olavi Vartiainen

Juniore-sarjalaiset onkivat lähinnä koskea ja punnituspaikkaa. Rannassa seistessä saattoi tulla pikainen yllätys, kun veden-pinta nousi ja lasi yli saappaan varrenmitan lyhyessä ajassa.

Lahnoja poikineen

Turun Kala ja Erän ja Ko-roiSet-lehden järjestämät onkikilpailut pidettiin tuu-lisena kesäkuun lauuantaina Halisten kosken alapuolel-la. Osanottajia oli kymme-nittäin, mutta junnu-sarjan voiton vei **Miika Luoma-Keturi**, joka oli koettamassa

onneaan isänsä **Petrin** kans-sa. Miikan saalis oli 1 283 g. Miikka harrastaa kalastusta (!) ja osallistuu kaikkiin ka-lastuskilpailuihin.

Innoituksen lähteenä toi-mi isä Petri ja nyt perheen kaikki neljä lasta ja äitikin kalastavat.

Mikä sitten on kivoin-ta elämässä? – No, tietysti kalastaminen, vastaa Miika.
– Tai oikeastaan kaikki elämässä on kivaa. Voisiko sen selvemmin sanoa?

Marja-Terttu Marja-maan saalis oli 619 gram-maa ja hän tuli toiseksi nais-

veteraanien sarjassa. Hän kertoo kalastaneensa kapa-losta asti, ensin isän ja siten aviomiehen kanssa. Marja-Terttu on kilpaillut 21 vuot-ta. Ja mitä hän kaikella ka-lalla tekee: vie linnuille tai ketuille metsään.

Veteraanien sarjan voitta-

jaksi selvisi **Pertti Lehtimä-ki** 1,364 kilolla. Perttikin on kalastanut koko ikänsä, hän onkii, heittää ja pilkkii. Kuhaa hän käy hakemassa Paraisilla. Ne ja ahvenet hän syö itse.

Ja muut kalat sai kirjoit-tajan kissa, ison pussillisen,

nam, nam.

Teksti ja kuvat:
Erja Ekholm

Olavi Vartiainen

Miika Luoma-Keturin voittoa salakka-saalis.

Minna Hokka esittelee yhtä paimensoittimistaan. Yllään hänellä on itsetehdyt tuohikorut ja edessään tuohikontti.

Laurinpäivän elonkorjuun siunaamistapahtuma – perinteinen nykyjuhla

Maarian Allas ry käynnisti uudelleen 260 vuotta tauolla olleet muinaiset juhlamenot joiden tarkoituksena oli varmistaa pian al-

kavan sadonkorjuun onnistumisen. Aikoinaan tätä onnea anottiin jumalilta ja vainajilta ”uhraamalla” jyviä Maarian Äkölän Krotis-

sa olleilla kuppikivillä Laurinpäivän jälkeisenä lauantaina – juuri tällä samalla paikalla. Jumalilta voitiin yleensäkin pyytää erilaisia

Marja-Liisa Haapa-aho

onnenkantamoisia tuoden uhrilahjoiksi jyviä, neuloja, kankaanpaloja tai muuta sopivaa riippuen pyynnön laadusta ja anojan varallisuudesta.

Noin 120 muinaista-voista kiinnostunutta turkulaista saapui paikalle Laurinpäivänä kuulemaan miten kohta puitavalle sadolle pyydettiin siunausta kalevalaisilla sanoilla, jotka allekirjoittanut oli sovittanut sadonkorjuuseen ja nykykseen sopiviksi - aiemmin käytettyjä pyyntösanoja ei tiettävästi ole säilynyt. Illan ohjelmaan kuului Turun museokeskuksen tutkija **Markku Ikäheimon** kertomukset elintavoista ja -mahdollisuuksista meren rannalla muinaisina aikoina. Maarian altaan kohdalla veden pinta oli pronssikaudella jokseenkin yhtä korkealla kuin nyt joten Turun suunnasta pääsi vapaasti purjehtimaan seudulle. Koroisten niemi oli tärkeä ja vesitse helposti saavutettava kauppapaikka myös maarialaisille. Illan toisen esitelmän piti kuppikiviin ja seudun arkeologisiin löytöihin perehtynyt **Kai Kaituri**. Kuppikivien läheisyydessä sijaitsi altaan vedenpinnan alle jäänyt lähde, jonka kristallinkirkaan veden uskottiin parantavan silmä- ja ihosairauk-

Päivi Eskola

Jyvät kuppikivessä.

sia. Veden noustessa padon vuoksi 1980-luvun alussa kerrotaan monien tulleen paikalle kannuineen hakemaan tuota kallisarvoista vettä ennen lähteen lopullista häviämistä altaan syvyyksiin.

Muikin tilaisuuden ohjelma oli muinaishenkistä. **Tapani Närvän** varsin vahvat Väinämöisen laulut, **Arto Kauniston** mukaansatempaava muinaisrummutus sekä **Minna Hoka** soittama musiikki useilla erilaisilla itsetehdyillä pai-

mensoittimilla täydensivät tunnelman. Minna Hokka osoitti myös etteivät muinaiset itkulaulut aina olleet pelkkää valitusta ja murhetta, vaan niiden sisältö ja sointi voivat olla elämänmyönteistä iloa ja aurinkoista ajattelua sävelin. Laurinpäivän vietto Äkölän Krotissa oli kauan katkolla – vaan perinnettä jatketaan taas ensi vuonna.

Päivi Eskola

Erja Ekholm

Onkipäivä päättyi palkintojenjakoon.

Aurajoella pidettyjen onkikilpailujen tulokset

Nuorten sarja:	I	Miika Luoma-Keturi, 1 283 g, Onki-86
	II	Matti Nurmi, 126 g
	III	Juuso Matikainen
Naisveteraanit:	I	Leena Fageström, 1 425 g, Kiskon KK
	II	Marja-Terttu Marjamaa, 619 g, NSUK
	III	Vuokko Sirkiä, 410 g, TUK
Naiset:	I	Tarja Ilvonen, 1 914 g, Kiskon KK
	II	Mervi Niemelä, 132 g, NSUK
Miesveteraanit:	I	Pertti Lehtimäki, 1 364 g, TKE
	II	Asko Korsman, 1 234 g, NSUK
	III	Viljo Kankare, 837 g, NSKU
Miehet:	I	Heikki Hakkarainen, 2 306 g, NSUK
	II	Petri Luoma-Keturi, 2 137 g, Onki-86
	III	Timo Turklin, 1 547 g, NSUK

Hyvät neuvot. Vahva kasvu. Henkilökohtaisen suunnitelman avulla säästösi kasvavat paremmin.

Soita Asiakaspalveluumme 0200 3000 (pvm/mpm) ma–pe 8–20.

Teemme sen mahdolliseksi

nordea.fi

Nordea

Edullista majoitusta Turussa

Ryhmille erikoishinnat
Runsasti paikoitustilaa
Hyvät joukkoliikenneyhteydet
Lounas arkisin klo 11–13
Lounaslista: www.linnasmaki.fi
Kelan tukema opiskelijalounas

LINNASMÄKI
Kongressikeskus-hotelli
Lustokatu 7
20380 Turku
puh. (02) 412 3500
www.linnasmaki.fi

Asetu ehdolle ja äänestä – seurakuntavaalit 14–15.11.2010

Parhaillaan haetaan ehdokkaita seurakuntavaaleihin, jotka pidetään sunnuntaina ja maanantaina marraskuun 14.–15. päivinä 2010. Äänestää voi myös ennakoon 1.–5.11.2010 erikseen ilmoitettavissa paikoissa.

Äänioikeus on viimeistään 14. marraskuuta 2010 16 vuotta täyttävällä/täyttäneellä seurakunnan jäsenellä.

Ehdokkaaksi niin seurakuntaneuvoston kuin kirkkovaltuustonkin jäseneksi voi asettua viimeistään 15.9.2010 seurakunnan jäseneksi merkitty, konfirmoitu, kristillisestä vakaumuksesta tunnettu ja viimeistään 14.11.2010 18 vuotta täyttävä/täyttänyt henkilö.

Valitsijayhdistyksen voi perustaa 10 äänioikeutettua seurakunnan jäsentä. Valitsijayhdistys laatii perustamisasiakirjan valmiille lomakkeelle, johon merkitään valitsijayhdistykselle nimi sekä asiamies ja vara-asiames, jotka toimivat valitsijayhdistyksen vastuhenkilöinä ja toimittavat valitsijayhdistysasiakirjan, ehdokaslistan ja ehdokaiden suostumukset kirkkoherralle viimeistään 15.9.2010 klo 16 mennessä. Asiamies ja vara-asiames eivät saa olla itse ehdokkaina vaalissa eivätkä toimia vaalilautakunnan jäseninä.

Seurakuntaneuvostoon valitaan Maarian seurakunnassa 16 jäsentä, ehdokkaita voi asettaa listalle kaksinkertaisen

määrän eli 32. Seurakuntaneuvosto päättää seurakunnan hengellisestä toiminnasta hyväksytyn talousarvion rajoissa. Vuoden 2011 alusta seurakunnassa toteutetaan aluejako, jonka johtosääntö astuu voimaan uuden toimikauden alusta. Aluetyön tarkoituksena on tuoda seurakunta lähemmäksi asukkaita.

Kirkkovaltuusto on Turussa usean seurakunnan muodostama yhtymä, joka päättää monista kaikkia seurakuntia koskevista asioista mm. budjetista ja kirkkolisverosta. Maarian seurakunnasta valitaan yhteiseen kirkkovaltuustoon 10 jäsentä, ehdokkaita voidaan asettaa listalle kolminkertainen määrä eli 30.

Seurakunta on hengellisen elämän perusyksikkö, jonka muodostaa jäsenmaksua eli kirkollisveroa maksava ja Jumalaan uskova joukko ihmisiä. Seurakunta muodostuu sellaiseksi kuin sen jäsenet seurakunnan työntekijöiden kanssa haluavat rakentaa. Siinä rakennustyössä kannattaa olla mukana - ensi vaalikaudella 2011–2014 uudistuneen aluetyön muodossa. Lisätietoja saa Pentti Korhoselta p. 040 554 8461 tai muilta nykyisiltä Maarian seurakuntaneuvoston ja kirkkovaltuuston jäseniltä.

Pirjo Ranti
Itä-Maarian alueneuvosto

Halisiltaa vietettiin tänä vuonna 18.5. tuttuun tapaan Halisten koulun pihalla. Vuosittain vietettävä Halisilta kokoaa alueen asukkaat ja eri yhteisöt Halisten koulun pihapiiriin seuraamaan monipuolista ohjelmaa sekä tapaamaan toisiaan.

Ilta oli lämmin ja paikalle oli tullut paljon ihmisiä. Ohjelmaa oli tänäkin vuonna järjestetty monipuolisesti. Halisillan järjestää Halinen-Räntämäki ry yhdessä alueen yritysten ja yhteisöjen kanssa. Yhdistyksen järjestämän Halisten koulun oppilaiden piirustuskilpailun tulokset julkistetaan ja palkinnot jaetaan Halisillassa joka vuosi.

Tänä vuonna **Pirjo Ranti** kertoi Turun kulttuuripääkaupunkihankkeesta Koroinen-Turun syntysija, jonka puitteissa järjestetään myös Halisiin ohjelmaa. Halisten viikko järjestetään ensimmäisen kerran elokuussa 2010 ja uudestaan kulttuuripääkaupunkivuotena. Luvassa on viikon jokaiselle päivälle milenkoitoista ohjelmaa liittyen Halisten historiaan, luontoon ja muutenkin alueeseen. Luvassa on opastettuja retkiä, tapahtumia yms.

Lisäksi Halisten illassa kuultiin musiikkia pitkän iltaa pihalle tuodulla lavalla. **Juke Lehtelä, Riku** ja Nummenpakan koulun bändi esiintyivät. Turun sirkus esiintyi väkijoukolle ja esitteli sirkusvälineitä. Niitä sai myös halutessaan kokeilla. Lisäksi Titans joukkue esitteli lacrosse lajia, jossa pientä palloa otetaan kiinni haavilla. Lisäksi oli mahdollisuus kokeilla ponijaljelua ja taitorataa hiekkakentällä. Myös jätöauto keräsi suuren joukon kiinnostuneita lapsia seuraamaan, miten kone kippaa roskiksen ja jauhaa roskat silpuksi.

Loppuillasta julkistettiin joka vuosi valittavat Halisukko ja Halisakka. Tänä vuonna Halisukoksi valittiin **Timo Reponen**, joka on monta vuotta tehnyt töitä Halisten nappulaliigassa. Timo kertoi jalkapallon olevan erinomainen harrastus, edullinen (ainakin vielä nappulaliigassa) eikä kenttäkään ole Halisissa kovin kaukana.

Kesäkuun alku on kukkasesonkia.

Vilinää Hamaron markkinoilla

Kuvat: Sauli Forsman

www.lassila-tikanoja.fi

Yy kaa koo nee!

Helppo tapa laskea
hiilidioksidipäästöjä

L&T:n Nelilokeropalvelun avulla
lajittelu ja kierrätys on vaivatonta.
Kokeile niin huomaat!

Turun sirkus esiintyi väkijoukolle ja sirkusvälineitä sai myös kokeilla.

Lämmin ilta ja monipuolinen ohjelma keräsi Halisiltaan paljon ihmisiä.

Halisillassa oli taas niin mukavaa

Halisakaksi valittiin **Johanna Lampinen**, jonka vetämässä hankkeessa lahjoitettiin tänä vuonna halislaisille nelisenkymmentä linnunpönttöä ja perustettiin lisää lonnonketoja. Hankkeen tarkoituksena on luonnon

monimuotoisuuden ja ihmisten yhteisöllisyyden lisääminen.

Illan kruunasi tietysti muurinpohjalettu ja mehu. Karkit ja pullatkin näyttivät tekevän kauppansa.

Halisillassa on joka vuosi todella kivaa koko perheellä. Mukavaa yhdessäoloa, lapset juoksevat kavereidensa kanssa, heillä on paljon tekemistä ja naapurit ja ystävät jutustelevat keskenään. Ensi vuonna taas!

Teksti ja kuvat:
Ann-Christin Antell

Vuoden 2010 Halisukoksi valittiin Timo Reponen ja Halisakaksi Johanna Lampinen.

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistyksen kanttiinista löytyi maukkaat leivonnaiset ja makkarat.

Pomppulinna oli nappuloiden vetonaula.

Markkinoilla sai puutarhaneuvoja ylipuutarhuri Aarno Kasviltä.

Prusin talon värikäs historia – osa 2

Punaisen vallan aika Prusilla talon tyttären kertomana

Vuosien 1917–1918 tapahtumat jakoivat Maarian asukkaita punaisiin ja valkoisiin. Prusin talon tytär Elli Marjanen-Lehtikunnas kirjoitti tapahtumat muistiin.

Joulukuun lakon 16.–18.12.1917 aikaista hävitystä Turun keskustassa.

Levottomuudet alkavat

Turku oli levoton kaupunki vuonna 1917. Prusin talo sijaitsi silloin vielä itsenäisessä Maariassa, joka oli tavanomaista punaisempi kunta. Esimerkiksi Maarian omassa punakaartissa oli 1000 – 1500 miestä, kun Kaarinan kaartissa oli vain 500. Prusin talon väki taas edusti tiukasti vastakkaista suuntaa.

Venäjällä tapahtui maaliskuussa vallankumous ja tsaari Nikolai II luopui vallasta. Vallankumous synnytti Suomessa ajatuksia uudesta ajasta ja järjestyksestä. Turussa palokuntalaiset esittivät ensimmäisiksi vaatimuksensa, joita sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö kannatti järjestämällä yleislakon vaatimusten tueksi. Myös Prusin talon maataloustyöväki oli silloin lakossa. Peltotöissä oli silloin isäntäperheen poikien lisäksi myös Maarian pappilasta silloisen kirkkoherran **Ivar Tallgrenin** poika **Oiva Tallgren**.

Levottomuus vain tuntui jatkuvan. Suomalaisia oli ollut Venäjällä linnoitustöissä. Sitä kautta tulivat myös uudet vallankumoukselliset opit tutuiksi.

Etelä-Suomeen oli tuotu työvoimaa Venäjän eri osista kaivamaan mm. juoksuhautoja. Mukana oli palmikkopäisiä kiinalaisia, joiden elintavat hämmensivät. **Elli Marjanen** kertoo, miten hän kerran Helsingissä näki tapauksen, jossa eräs kiinalainen osti ensin hiivaleivän ja leikkasi sen halki. Leipien väliin hän kaivoi taskustaan paperikääröistä kaksi onkimatoa. Näin valmistamansa ruoka-annoksen hän sitten nautti lounaakseen.

Voimellakka kiristää tunnelmaa Turussa

Elintarvikkeista oli pulaa. Vilja oli kortilla kesästä 1917. Elokuussa tapahtui Turussa Kauppatorin lähistöllä suurta huomiota osakseen saanut ns. voikapina- tai mellakka. Voista oli silloin kova pula. Valiolla oli voivarasto Eerikinkadun ja Kauppiaskadun risteytyksessä Kauppatorin kulmauksessa vielä olemassa olevassa rakennuksessa. Kaupungilla levisi huhu, että varastossa oli 1000 kappaletta 50 kilon voiaa odottamassa hinnankorotusta.

Kauppatorilla pidettiin kokous, jossa päätettiin tarkastaa Valion varasto. Varasto tarkastettiin ja sen yhteydessä takavarikoitiin 500 voiaa, jotka myöhemmin niin ikään Kauppatorilla pidetyssä kokouksessa päätettiin jakaa ilmaiseksi voikortteja vastaan.

Tapaus synnytti mittavan poliisitutkinnan. Kuusi henkilöä vangittiin ja yli kahtasataa kuulusteltiin. Tapausta käsiteltiin neljässä oikeudenistunnossa. Viimeisessä istunnossa aseistetut venäläiset merisotilaat tunkeutuivat istuntosaliin ja vapauttivat syytetyt perustellen toimenpidettä sillä, että täysivatsaisilla ei voi olla oikeutta tuomita nälkäisiä.

Suojeluskunnan perustava kokous pidettiin elokuussa 1917. Ilmeisesti viimeistään näihin aikoihin perustettiin myös Turun ja Maarian punakaartitkin, vaikka niiden perustamisesta on tietoa käytettävissä vasta lokakuun lopulta.

Marraskuun suurlakko johtaa punaisten valtaan, tilanne kiristyy

Marraskuussa tilanne Turussa kiristyi entisestään maanlaajuisen suurlakon aikana 14.–17.11.1917. Turun julkisten rakennukset lipputangoissa liehuivat punaiset liput. Työväenjärjestöt ottivat käytännössä vallan jo silloin. Kaupungin poliisilaitos ja virastot suljettiin.

Poliisin tilalle asetettiin työväen miliisi, joka muodostettiin yhdestä työväen järjestyskaartin komppaniasta. Maaherra **K. J. M.**

Collania ja poliisimestari **O. W. Nikanderia** pidettiin panttivankeina. Sosiaalidemokraattinen kunnallisjärjestö perusti viisihenkinen vallankumouskomitean.

Kunnallisjärjestö vaati, että kaupunginvaltuuston olisi maksettava palkkaa miliisille. Kun valtuusto ei suostunut tähän, miliisi meni lakkoon ja kaupunki jäi kokonaan ilman järjestysvaltaa. Lakon aikana 16.–18.12.1917 öisin jopa 50 kauppaliikettä joutui ryöstöjen kohteeksi Turun keskustassa. Maltillinen sosiaalidemokraattisen siiven edustaja Turusta valittu kansanedustaja **K. H. Wiik** kirjoitti päiväkirjaansa, että Turku oli vuoden 1917 pahin levottomuuden pesä Suomessa.

Marraskuussa 1917 Venäjälle valta siirtyi bolševikeille ja Suomi antoi itsenäisyysjulistuksen 6.12.1917.

Elli Marjanen asui syksyllä 1917 Helsingissä. Hän valmistui voimistelun opettajaksi sinä syksynä sekä suoritti yliopistossa kasvatustutkimuksen. Yliopistossa voi silloin suorittaa tenttejä, vaikka sen toiminta oli muuten rajoitettua. Hänen veljensä Vilho opiskeli myös silloin Helsingissä. Muut sisaruksista asuivat silloin Turussa.

Elli kertoo nähneensä joulukuun kuudentena päivänä yliopistolle mennessään, että kaksi miestä oli vetämässä lippua Senaatin talon salkoon. Hän kertoo hämmästyneensä suuresti, että lippu olikin Suomen Leijonalippu eikä ensin kuvittelemansa punaisen vallankumouksen tunnuslippu.

Elli suoritti kasvatustutkimuksen 17.12.1917. Jouluna hän olikin jo sitten Prusilla.

Matti Marjasen sukulainen **Mauri Rantasalo** oli Saksassa koulutuksen saanut jääkäri, joka oli organisoimassa suojeluskuntien perustamista. Metsätaloutta opiskellut Ellin veli **Vilho Marjanen** oli perustamassa Maarian suojeluskuntaa. Hän kuului Helsingissä ylioppilaiden valkokaartiin. Näillä oli merkinä valkonuppinen nuppineula takin kauluskäänteessä. Kun Rantasalo tuli Prusin taloon vierailulle Liedosta jouluna 1917 ilmeisesti suojeluskuntasioissa, hän ei enää uskaltanut matkustaa junalla tunnistamisen pelossa.

Punakaarti valtasi 12.1.1918 Vartiovuoren laella silloin merikouluna toimineen observatorion päämajakseen. Kaarti nimesi sen Pietarin ja Helsingin mallin mukaan Smolnaksi. Sosialisti-lehti tuomitsee ainakin aluksi teon anarkistiseksi.

Punaiset julistavat vallankumouksen alkaneeksi

Elli haki samaan aikaan työpaikkaa itselleen. Hän onnistui saamaan kotiopettajan toimen Otavasta. Lähtöpäivä sinne oli sovittu tammikuun loppupuolelle. Hän luki ystävältään saamaansa Jääkärimarssin sanoitusta. Sibelius oli juuri säveltänyt marssin.

Suomen sosiaalidemokraattisen puolueen puoluepuoleiston kokouksessa 23.1.1918 jyrkkä siipi vaati välitöntä vallankumousta. Maltilliset olivat aluksi voitolla, mutta jo 27.1.1918 Turussa pidettiin kokous, jossa tehtiin päätös aloittaa vallankumous sekä valittiin paikalliseen johtoon 12-miehinen vallankumousneuvosto. Helsingistä saatujen ohjeiden mukaisesti vallattiin puhelinlaitos, rautatieasema ja porvarillisten lehtien kirjapainot.

Vallankumous syttyi, ja Ellin matka uudelle työpaikalle jäi toteutumatta.

Parin viikon kuluessa vallattiin niin kunnalliset kuin valtiolliset hallintoelimet, joiden johtoon asetettiin omat miehet. Tämän siviilihallinnon johtoon valikoituivat yleensä punaisten maltillista ja kouliintunutta osaa edustavia henkilöitä kuten ilmeisesti muuallakin Suomessa. Turussa ei enää ilmestynyt porvarillisia lehtiä.

Poliittinen murha Turussa tuomitaan

Turku oli syrjässä varsinaisista sotatapahtumista, eikä järjestelmällistä punaista terroria kaupunkilaisia kohtaan esiintynyt. Kuitenkin Turussa tapahtui 22.–23.2.1918 välisenä yönä juutalaisella hautausmaalla Skanssinmäellä poliittinen murha, jolla on ilmeisesti ollut kauaskantoista merkitystä kansanryhmien väliseen sotaan yhdessä samoihin aikoihin tapahtuneiden muiden asioiden kanssa.

Edellisenä iltana paikalliset punakaartilaiset olivat vanginneet

Pohjan Kosken tehtaan patruunan ja valkoisten ylipäällikön **C. G. Mannerheimin** serkun, **Albert von Julinin**, sekä kolme muuta paikallisten tehtaiden johtohenkilöä. Miehet oli kuljettu junalla asemalle Turkuun ja sieltä edelleen Vartiovuoren Merenkulkukouluun, jossa oli Turun punakaartin päämaja. Miesten henkilöllisyys oli todettu. Heitä ei kuitenkaan millään tavalla kuulusteltu vaan lähes saman tien kuljetettiin teloituspaikalla Skanssinmäkeen ja ammuttiin.

Tapaus tuomittiin jyrkästi niin Sosialisti- kuin Arbetet-lehdesä. Maltilliset vallankumoukselliset kokivat teon murtaneen vallankumouksen moraalisen selkärangan.

Saamaan aikaan valkoisten ylipäällikkö G. Mannerheim julkaisi 25.2.1918 erittäin jyrkän päiväkäskyn, jossa määriteltiin ohjeet siitä, miten tulee menetellä rintamalinjojen takana tavattavien vaaralliseksi luettavien henkilöiden suhteen. Käskyssä mainitaan, että se on laadittu neuvottelemalla asiasta Päämajassa olevien suojeluskuntalaisten kanssa ja että kysymys on hätäpuolustuksesta.

Prusin talon tietolähteet

Punaisen puolen suomenkielinen Sosialistin ja ruotsinkielinen Arbetetin toimituslinja punaisen vallan aikana oli maltillista, opinutta sekä aatteellista. Kirjoittajina olivat usein K. H. Wiik ja **Nils af Ursin**.

Prusin talossa Sosialisti oli ainoa lehti, josta talon väki sai julkista tietoa. Lehden tietoja pidettiin täysin vääristeltyinä. Ellin mukaan ainoa tapa saada tietoa oli yrittää opetella lukemaan rivien välistä. Hänen äitinsä tuli aivan hysteeriseksi yrittäessään lukea lehteä.

Turun saaristossa oli valkoinen joukko-osasto, jota kutsuttiin Saariston vapaajoukoksi. Joukkoihin liittyi Prusin väen tuntema **Yrjö Ellilä** tammi- ja helmikuun vaihteessa 1918.

Yrjö piti yhteyttä omaisiinsa. Tätä tietoa välittyi myös Prusin väelle. Maarian pappila toimi usein tiedonvälityspaikkana. Pappilassa Elli myös näki silkkipaperilla monistetun Mannerheimin ensimmäisen päiväkäskynkin ja miettii: ”Kuka ja mistä on tämä Mannerheim, josta ei kukaan ollut kuullut puhuttavan?” ”Suomen armeijan ylipäällikkö oli päiväkäskyn alla. Onko Suomella siis armeija? Mistä se on tullut?”

Valkoisten puolella taistelleet Prusin talon pojat Vilho ja **Väinö** toimittivat viestejä joskus myös Prusin talon isännän Matti Marjasen sisaren, **Hanna-tädin** kautta. Sisar asui Turun kaupungissa Jarrumiehenkatu 4:ssä.

Elli kertoo tapauksesta, jolloin tädin luokse tuli outo mies. Mies sanoi, että hän halusi jättää viestin kanttori Marjaselle edelleen toimitettavaksi. Tati kuitenkin hermostui tästä aivan tavattomasti eikä olisi halunnut ottanut viestiä vastaan: ”En ole mikään konttoristi, minä olen puuseppä Lindenin leski Johanna Marjanen” ”Mutta ettekö ole sukua kanttori Marjaselle?” ”En minä mitään –,”. Lopulta kuitenkin mies saattoi jättää viestin. Se oli sanomalehdestä reväisty suikale, johon Ellin veli Väinö oli kirjoittanut: ”Mies ja hevonen voivat hyvin.” Viesti oli suuri helpotus Prusin talon väelle.

Tarkastuksia ja etsintöjä

Maarian punakaarti perusti esikuntansa Tarmon taloon Raunistulan. Siellä toimi myös ilmeisesti Maarian vallankumousoikeus. Prusin talossa alkoivat kotitarkastukset ja ase-etsinnät takavarikoituneen.

Talosta takavarikoitiin kolme aluksi kolme hevosta. Ellin veli Väinö oli ottanut mukaansa valkoisten puolelle lähtiessään yhden hevosen ja yksi hevonen jätettiin talliin. Muutaman päivän kuluttua tuli kuitenkin tieto, että Turun kasarmilta voitiin hakea yksi hevonen takaisin, koska sen sanottiin olevan liian laiska. Prusilla hevosen tehtävänä oli vakituksen hoitajansa kanssa huolehtia siitä, että navetassa oli jatkuvasti vettä, rehuja pihalla ja vesitynnyri täynnä. Tämä tehtävä hoituikin moitteetta.

Prusin poikia, Väinöä ja Vilhoa, etsittiin toistuvasti. Kun etsinnät alkoivat, talon isäntä Matti Marjanen siirtyi tuvasta salin

Matti Lehtikunnaksen kokoelmat

Prusin talon vuoden 1918 tapahtumien muistelijana Elli Lehtikunnas-Marjanen (1893–1968).

puolelle, ja emäntä Emilia Marjanen otti vastaan pistimillä varustuneet tarkastajat. Elli kertoo näistä keskusteluista.

Kun emännältä kysytään: ”Missäs teidän pojat on?”, hän esittääkin vastakysymyksen: ”Missäs teidän pojat on?” Talon vällä ei todella ollut tietoa pojista.

Kerran erään talon kolme nuorta koulupoikaa olivat kadonneet. Kerrottiin, että he olivat Ruskon kautta keinoitelleet itsensä valkoisten puolelle. Poikien Isä vangittiin ja vietiin esikuntaan Tarmon taloon. Siellä isältä kysyttiin: ”Missäs teidän pojat on?”, johon isä vastasi: ”En minä tiedä. Kadonneet ovat. Kyllä ne varmaan ovat lähteneet valkoiseen armeijaan.” Suora vastaus hämmensi kuulustelijoita ja vastaaja sai laittaa lakin päähänsä ja lähteä kotiinsa.

Heinän hakua ja hermojen kiristymistä

Punaist hakivat Prusilta myös heiniä. Elli kuvaa emännän ja heinänhakijoiden välillä käytyjä keskusteluja seuraavasti:

Emäntä: ”Ei meillä heiniä myydä eikä anneta.”

Punakaartilaiset: ”Mutta meillä on esikuntamme määräys”,

Emäntä: ”Emme me tunnusta teidän esikuntaanne emmekä hallitustanne.”

Punakaartilaiset: ”Antakaa avaimet tänne!”

Emäntä: ”Ei teillä ole mitään oikeutta mennä ottamaan heiniä meidän ladosta. Ei täällä avaimia anneta.”

Punakaartilaiset: ”Meidän täytyy murtaa ovi.”

Emäntä: ”No, kun te murratte, niin te ryöstätte. Emmehan me mitään pistimille voi.”

Sitten ovi murrettiinkin. Prusin talon tiukan vastustamisen takia punaisten puolella oli vaikeaa löytää miehiä hakemaan heiniä Prusin talolta. Punaist saivat toisista taloista puhelimelle annetuilla määräyksillä sen, mitä tahtoivat. Prusin talossa taas puhelimeen ei edes vastattu, kun he saivat tietää, että vain punaisten esikunnalla oli oikeus käyttää puhelinta.

Emännän hermot joutuivat lujille punakaartilaiden toistuvien käyntien takia. Joko he kysyivät poikien perään tai sitten hakivat heiniä. Emäntä purki kiukkuaan punakaartilaisiin lähes tolkuttomalla jatkuvalla ja uhmakkaalla puheellaan. Elli kertoo yhden käynnin aikana käydystä keskusteluista:

Punakaartilaiset: ”Älkää siinä nyt räyhätkö, taikka me viemme teidät esikuntaan.”

Emäntä: ”No, mikäs ihme se olisi, sinnehan te olette työksenne ihmisiä raahanneet jo monta viikkoa.”

Punakaartilaiset: ”Juu, muttei noin pirullista ämää ole vielä vietykään.”

Emäntä: ”Siinäpä sen teidän tyhmyytenne taas oikein näkee. Kilttejä te uskallatte viedä ja ne, jotka uskaltavat teille jotain sanoa, te jättätte viemättä.”

Emäntää ei kuitenkaan koskaan viety vallankumousoikeuteen Tarmon talolle. Elli arveli sen johtuneen osaksi siksi, että hän olisi ollut siellä vielä hankalampi. Toinen syy saattoi olla myös se, että vallankumousoikeuden ylin tuomari oli ollut nuorena poikana Prusin talossa töissä maitokuskina. Poika oli saanut työstään potkut, koska hän oli joutunut kiinni siitä, että oli laimentanut maidon vedellä ja myynyt ylimääräisen maidon omaan laskuunsa.

Elli joutuu oppaaksi kotitarkastukseen

Myöhemmin Elli joutui myös itse mukaan tarkastuksiin. Oli sunnuntaipäivä ja talon isäntä Matti Marjanen oli lähtenyt tapansa mukaansa kirkkoon. Punakaartilaiset tulivat sisään sanoen: ”Me pidämme täällä nyt kotitarkastuksen, jonkun on kuljettava meidän edellämme”. Elli joutui nyt tähän tehtävään. Emäntä oli liikuntaesteinen, Kaarlo-veli oli Turussa punaisten pakko-ottoa paossa ja talon muut lapset olivat vielä liian pieniä tehtävään.

Jokainen huone tarkastettiin, uuneineen ja komeroineen. Mitään ei kuitenkaan rikottu eikä pistimillä puhkottu esineitä. Elli meni ensin huoneisiin ja tarkastuskunta seurasi. Ullakko tarkastettiin viimeksi. Se oli avoin tila ilman komeroita. Elli pysähtyi portaiden yläpäähän ja tarkastajat menivät hänen ohitse. Yksi kuitenkin pysähtyi. Elli kertoo käydystä keskustelusta:

Elli: ”Mitähän te nytkin mahdatte oikein hakea?”

Mies: ”Sanokaa nyt viimeinkin, missä ne teidän pojat oikein ovat!”

Elli: ”Miten me voisimme sen sanoa, kun emme sitä tiedä?”

Mies: ”Kyllä te sen tiedätte, kyllä te sen tiedätte. Ne ovat lah-tarin armeijassa Pohjois-Suomessa”

Elli: ”Niin minäkin uskon, että he ovat valkoisessa armeijassa, jos vain ovat sinne päässeet. Mutta me emme sitä tiedä. Ja jos

Emilia, os. Löytty (1868–1944) ja Matti Marjanen (1856–1931)

Matti Lehtikunnaksen kokoelmat

kaksi täysi-ikäistä miestä siellä on, minne he vakaumuksena mukaan kuuluvat, niin mitä te meitä siitä kiusaatte. Siinähan tekin seisotte kivääri kädessä minun edessäni ja minun kotonani vakaumuksenne tähden. Jos he ovat valkoisessa armeijassa, silloinhan olemme paremmin tasoissa.”

Tarkastus loppui tähän. Myöhemmin Prusin talon välle selvisi, että punaisten esikuntaa oli saatettu perätön tieto siitä, että Väinö oli tullut kotiin Prusille. Häntä siis haettiin tarkastuksessa.

Ensiaputöitä

Elli osallistui ensiapukursseille Turussa, vaikka hän olikin vastaavan kurssin suorittanut voimistelun opettajan tutkinnon yhteydessä Varalassa Tampereen lähellä. Sitten hän piti itse vastaavan kurssin Maarian pappilan yläsalissa. Kursseilla valmistettiin sidetarpeita jotka sterilisoitiin lääninsairaалassa. Siellä kudottiin myös sukkiä. Ne oli määrää toimittaa joitakin teitä myöden valkoisten rintamamiehille.

Maaliskuun ja helmikuun vaihteessa Elli sai töitä myös ensiapukurssien pitämisen lisäksi. Kärsämäen koulun opettaja **J. V. Vuori** oli katkaissut jalkansa. Säarestä oli läheltä nilkkaa molemmat luut poikki. Lääkärin mukaan jalat tarvitsivat ammattitaitoista hierontaa. Opettaja Vuori valitsi Ellin tähän tehtävään. Elli piti tästä työstä. Joka päivä hän palasi Vähäjoen toiselta puolelta Kärsämäestä virkeänä. Kevättalven säät olivat silloin myös parhaimmillaan.

Vilhon taistelujen tie

Ellin **Kaarlo**-veli oli jäänyt Helsinkiin punaisen vallan alkaessa. Helmikuun puolessa välissä hän sai matkustuslupan ja saapui Prusin talolle. Silloin talon välle selvisi, että Vilho oli lähtenyt junalla pohjoiseen 28.1.1918, eli samana päivänä, kun punaist valtasivat Helsingin rautatieaseman.

Vilho oli neuvonut nuorempaa veljeään Kaarloa: ”Ei tämä äkiä lopu. Koeta sinä päästä kotiin niin pian kuin mahdollista.”

Vilho oli saanut eräältä professoriltaan todistuksen siitä, että hän on menossa metsätöihin Suomussalmelle. Joku punaisten vartijoista oli silloin tutun rautatieläisten kertoman mukaan todennut: ”Hullut kun antavat tommosellekin matkustuslupan pohjoiseen. Kyllä se nyt päältäkin näkee, että se on lahtari.” Samainen rautatieläinen muisti Vilhon sanoneen hänelle heidän keskustellessaan ennen junan lähtöä: ”Minusta tuntuu, etten tähän kaupunkiin enää palaa.”

Prusille oli kantautunut tietoja, että pohjoiseen pyrkijöitä oli surmattu. Vilho oli kuitenkin nähty Jyväskylässä täysissä aseissa. Näin tiesi kertoa eräs Jyväskylästä Raunistulaan kotiinsa päässyt seminaarilainen.

Eräänä iltana Vilhon ylioppilaskuva putosi seinältä. Jonakin varhaisena aamuna Elli heräsi ja hänestä tuntui kuin joku olisi käynyt huoneessa ja poistunut pian. Tästä tunteesta hän oli ehdotoman varma, vaikka hän tiesikin, että kukaan ihminen ei voinut silloin hänen luonaan käydä.

Tampereella käytiin sodan suurin taistelu. Se alkoi maaliskuun 16. päivänä ja päättyi punaisten tappioon huhtikuun 6. päivänä. Vilho kaatui Tampereen Ratinanniemellä 3.4.1918 rintaan osuneesta luodista.

Epävarmuuden aikaa Prusilla

Prusilla tiedettiin, että rintamalinja punaisten ja valkoisten välillä ulottui poikki maan lännestä itään ja että valkoisen armeijan ylipäällikkönä oli kenraali Mannerheim. Mutta siitä, millaista elämä oli rintamalinjan pohjoispuolelle, ei ollut tietoa.

Tiedettiin myös, että Ahvenanmaalla ollut ja Turkuun saapuvaksi odotettu joukko-osasto oli jostakin syystä kadonnut. Joku tiesi kertoa, että se oli siirretty pohjoiselle rintamalle.

Oli tiedossa myös, että venäläiset auttoivat ja varustivatkin punakaartia ja että rautatieyhteys toimi Pietariin saakka.

Sosialisti-lehden kirjoitukset huolestuttivat. Lehden kertomukset voitokkaista taisteluista saivat monet sellaisetkin liittymään punakaartiin, joiden liittyminen sinne oli talon välle täysin uskomatonta. Maatakin alettiin varata valmiiksi punaisten tulevaa uutta maajakoa silmällä pitäen.

Punainen valta hiipuu

Maarian punakaartilla oli esikuntansa lähellä Toijalan rataa Kärsämäen Lepolan talossa. Talon portilla oli kaksi punakaartilaista pistimineen. Pitkät junat veivät punakaartilaisia pohjoiseen. Tilannetta kevennettiin ihmettelemällä sitä, mikä ihme talossa oli oikein vikana. Ennen siellä asui kaksi naista, joilla oli turvanaan kaksi isoa koiraa. Nyt kun talo on miehiä täynnä, portilla täytyy olla jo kaksi aseistettua miestä.

Kevään mittaan vartijat vaihtuivat vanhoiksi miehiksi. Joitakin muita muutoksia oli havaittavissa. Liikkui hiljaisia vihjeitä siitä, että punaist olisivat lähdössä jonnekin. He kokoilivat rattaitaan.

Raunistulasta oli joku viestittänyt, että Prusi talo poltetaan lähtiessä. Taloa pidettiin ”lahtereitten pesänä”. Siellä ei puhelimeen vastattu, eikä mitään annettu suosiolla. Toisaalta Prusia myös puolustettiin. Sanottiin, että toiset talot olivat ihan samanlaisia. Niiden yhteistyöhalukkuus oli vain silmälumetta.

Punaisten lähtö

Turun miliisin päällikkö **William Lundberg** sai 3.4.1918 ilmoituksen, että saksalaisia oli noussut maihin Hangossa. Suurin osa Turun miliisistä lähetettiin näitä joukkoja vastaan. Samalla puna-

Turun museokeskus

Räjähätyksien jälkiä Turun satamassa huhtikuussa 1918, uponnut laiva on s/s Wellamo.

kaartin johto määräsi, että kaikkien 18–55-vuotiaiden työläisten tuli ilmoittautua kaartin riveihin. Vain harva totteli määräystä. Saamaan aikaan aloitettiin punaisen siviiliväestön poiskuljetus Turusta.

Huhtikuun 11. ja 12. päivinä Turussa oli rauhatonta. Punaist räjäyttivät venäläisten miinavaraston ja 13 pienehköä alusta satamassa saamiensa ohjeiden mukaan. Puhelinlaitokset ja kirjapainot joutuivat ilkkivallan kohteiksi.

Huhtikuun 12. päivänä lähti viimeinen punaisia ja heidän perheitään kuljettanut juna Turusta. Punaisten lähtö Turusta oli kuitenkin paremmin organisoitu kuin muualla Länsi-Suomessa.

Prusin isäntäväki oli tietämätön näistä tapahtumista. Palveluväensä kautta heille välittyi kuitenkin tieto siitä, että jotakin on tapahtumassa. Huhtikuun 11. päivänä koko talon väki oli varma siitä, että punaist olivat lähdössä. Koska talo oli uhattu polttaa lähdön yhteydessä, talon väki vietti yönsä ulkosalla talon takana olevalla kalliolla. Siellä he kuulivat myös punaisten järjestämät räjäytyskset tietämättä, mistä ne syntyivät. Huhuja liikkui saksalaisten tulosta.

Räjäytysten jälkeen Prusin viereiselle maantielle tuli eloa. Silloin oli keskiyö ja pimeää. Mutta äänet kuuluivat kalliolle. Maantie oli täynnä hevosajoneuvoja ja ratsastajia, niin miehiä, naisia ja lapsia. Joidenkin piti pysähtyä syystä tai toisesta. Perässä tulijat yrittivät ohittaa. Se ei aina onnistunut. Tie oli urainen ja ohjastajat eivät kaikki ilmeisestikään kovin harjaantuneita. Kuului kiroilua ja mekastusta. Punaisten ohimarssi kesti kaikkiaan 2–3 tuntia.

Kun vaikutti siltä, että tilanne rauhoittui, isäntä Matti Marjanen ilmoitti: ”Minä menen maata”, ja lähti talolle muiden jäädessä vielä kalliolle. Silloin ei enää muistettu, että Prusin talo oli uhattu polttaa.

Kun muutkin olivat varhain aamulla siirtyneet taloon jatkamaan uniaan, talo ohi kulki kaksi tai kolme ratsastajaa. Silloin kuultiin terävä napsautus. Joku ratsastajista oli ampunut luodin seinään. Luoti oli mennyt läpi ison ruokasalin molempien seinien, mutta pysähtynyt takana olevan komeron seinään, jonka takana talon isäntä nukkui.

Myöhemmin aamulla kello 4–5 maissa taloon tunkeutui venäläisiä sotilaita rikkomalla oven lukon. He rikkoivat puhelimen ja ilmoittivat tulevansa pitämään asetarkastusta. Elli oli ottamassa vastaan näitä miehiä. Hän osasi venäjää.

Elli kertoo, kuinka hänen päässään pyöri vain ajatus siitä, että hän saisi miehet lähtemään. Hänestä tuntui myös, että hänen venäjän taitonsa vaikutti miehiin. He eivät käyneet kaikkia huoneita edes läpi, vaikka olivat tutkineet joitakin laatikoita.

Elli ja muu talon väki toimitti miehille maitoa, voita ja vettä. Hevosetkin juotettiin. Miehet lähtivät kahden tunnin perästä ja veivät mukaan hevoscärryt.

Seuraavana päivänä, 13.4.1918, Turkuun marssi Nauvon suojelukunnasta muodostettu ns. Saariston vapaajoukko. Tämä joukko-osasto vangitsi Turkuun ja yleensä Varsinais-Suomeen jääneet punaist sekä työväenjärjestöjen aktivistit. Vankileirinä toimi nykyisin Sirkkalan kasarmiina tunnettu alue. Suurin vankimäärä siellä oli 3 300.

Timo Leinonen

LÄHTEET

Holmqvist, Carolina. ”Isot sonnit kaatuivat”. Teoksessa Västny-

ländsk Årsbok 2003, s. 38–58.

Marjanen-Lehtikunnas, Elli Sofia. Prusi vapaussodan aikana.

Päiväämätön moniste.

Raevuori, Yrjö. Kaupungin koh-

talokas kevät ja kesä. WSOY.

1960.

Tuulio, Tyyne. Keskipäivän maa

1916–1941. Muistelmä. WSOY.

1969.

Työväen Turku. http://www.tsl-

turku.fi/index.php?option=com_

content&task=view&id=29&Itemid=27

Uusitalo, Sinikka. Punainen

Turku keväällä 1918. Teok-

sessä Uusitalo, Sinikka. Turun

kaupungin historia 1918–1970,

s. 249–290.

Dmitri Ovchinnikov

Vilho Marjasen (1895–1918) hautamuistomerkki Maarian kirkon hautausmaalla.

Virttaan vesiputki ohittaa asutuksen ja alittaa kosken Halisissa

Turun seudun tekopohjavesijärjestelmän siirtolinjalle Saramäen kalliosäiliöstä Halisten vesilaitokselle on useiden

selvitysten ja vaihtoehtojen tarkastelun perusteella saatu määrätty lopullinen sijoitus. Linja tulee Orikedon

teollisuusalueelta Sarokkaan ja Siwan taakse ja edelleen Siutlankadun viereen. Siutlankadulta linja kulkee urhei-

luhallin vierestä Maunu Tavastinkadun alta S-Marketin taakse ja edelleen Gregorius IX:n tien vieressä Aurajoen

alitse Halisten vesilaitokselle, jossa linja liitetään nykyiseen jakeluverkkoon.

Siirtolinjan sijoituksessa on huomioitu mahdollisimman hyvä maaperä sekä mahdollisimman esteetön sijainti sekä rakennustyön että käytön aikana. Linjan suunniteltu käyttöaika on vähintään 100 vuotta. Putken koko on DN 1000

mm. Putki on sg-valurautaa ja se on pinnoitettu sisä- ja ulkopuolelta. Yksi putki painaa noin 4 000 kg. Linjassa johdetaan juomavettä.

Siirtolinjan rakentaa Powerman Oy. Putket toimittaa Saint-Gobain Pipe Systems Oy.

Jyrki Valtonen
Turun Seudun Vesi Oy

Johanna Lampinen

Kaukainen Euroopan unioni kosketti tänä vuonna halislaisia, kun Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy (VASO Oy) sai rahoituksen asukkaidensa yhteisöllisyys- ja luonnon monimuotoisuus EU-hankkeeseen eli kotoisemmin sanottuna keto- ja linnunpönttöprojektiin. Mukana hanketta tukemassa olivat myös Varsinais-Suomen liitto ja Turun kaupunki. Halisiin saatiin linnunpönttöjä erikokoisille kolopesijöille ja perustettiin kolme pientä ketolaikkua.

Linnunpönttöjä ja ketoja Halisissa

päästä pönttöjen sisään. Koska sinitiaisen pönttöjä jaettiin alueelle peräti viisitoista kappaletta, joutuivat monet suurikokoisemmat linnut, kuten talitiaiset ja kirjosiipit pettymään yrittäessään tunkeutua liian pienestä lentoaukosta sisään.

Sinitiaisen pönttöihin odotettiin ja toivottiin pesijöitä. Monet sinitiaisen pöntön lunastaneista odottivat turhaan. Oliko ankara pakkastalvi verottanut sinitiaisten määrää niin roimasti vai oliko kyseessä liian myöhäinen ajankohta ripustamiselle? Birdlifen mukaan sinitiaisen pesintä alkaa Etelä-Suomessa huhtikuun lopulla. Sinitiaisia ei kaikkien pönttöihin riittänyt. Sinitiaisiin liittyvä seikkailu tapahtui Kardinaalinkadulla. Sinne oli epähuomiossa ripustettu väärän lintulajin pönttö. Pöntön varannut henkilö toivoi sinitiaisen pöntön tilalle talitiaisen pönttöä, koska arveli, että alueella ei ollut niin paljoa sinitiaisia.

Ryhdyimme irrottamaan

koivuun kiinnitettyä sinitiaisen pönttöä huhtikuun alkupuolella vaihtaaksemme tilalle talitiaiselle soveliaan pesäkolon. Hetkessä närkästyneen näköinen sinitiaispärisäntä tuli koivun alaoksille katsomaan touhuamme ja lopetimme irrottamisoperaation heti.

Pönttö jätettiin paikalleen ja iloksemme sinitiaisten pesintä Kardinaalinkadulla onnistui kuin onnistuikin!

Aina pesinnät eivät onnistu. Yhdessä palautteessa kerrottiin, että pesintä oli keskeytynyt ilmeisesti oravan takia. Pöntön lunastaneiden kertomuksen mukaan heidän pihakuusestaan olivat menneet oravan suuhun myös räkättirastaan poikaset.

Palautteissa kerrottiin, että oli ollut mukava saada lapset mukaan. Lapset olivat kiinnostuneet puihin kiipeilemisestä. Lintujen seuranta koettiin mielenkiintoisena. Toimiminen naapurien kanssa yhteistyössä miellytti eräitä. Luonnon hyväksi käytännössä toimimista

ja jonkin konkreettisen asian aikaansaamista pidettiin hyvänä. Vaikka pesintä ei kaikissa pöntöissä onnistunut, projektia pidettiin kaiken kaikkiaan hyvänä.

Kolme pihaketoa Halisiin

Luonnon monimuotoisuutta haluttiin projektissa lisätä myös perustamalla ketoja. Ne perustettiin yhdessä kukkakasveista ja hyönteisistä kiinnostuneiden kanssa Kappakujalle, Hinkaloka Frantsinkadun varrelle.

Kedot ovat kuivia, joskus niukkaravinteisiä kasvupaikkoja, joita ennen vanhaan syntyi mm. niiton, heinänteon ja jälkilaidunnuksen seurauksena. Kukkakasvusto poistettiin siementämisvaiheen jälkeen niittämällä, kasvusto koottiin heinänteossa karjan talvirehuksi ja lopuksi karja päästettiin alueelle jälkilaidunnukselle.

Tämä tapahtui joka vuosi, jolloin maaperässä olevat ravinteet poistuivat kasvimassan mukana. Tämä hoito tai sanot-

taisiinko toiminta lisäsi useampien ja harvinaisempien kukkakasvien kasvumahdollisuuksia. Niin sanottu siemenpankki sai täydennystä.

Siemenpankki on maassa olevia itämiskykyisiä siemeniä. Laidunnuksessa siemenpankin uusille siemenille avautui aukopaikkoja, kasvit saivat mahdollisuuden itämiseen ja kasvuun. Syntyi ihmisen toimesta kukkaloistoa, joka kesän loppupuolella houkutteli päiväperhosia ruokailemaan medellä ja pölyttämään kukkia.

Uutta ajattelua pihan hoitoon – ympäristön hyväksi

Keto on monille vieras luontotyyppi. Kuitenkin kaupungeissa moni haluaisi tukea luonnon monimuotoisuutta, mutta ei tiedä miten.

Jos haluaisi laajassa mitassa lisätä omalla kaupunkipihalla luonnon monimuotoisuutta esimerkiksi perhosten ravintokasvien lisääntymismahdollisuu-

Linnunpöntöt lisäsivät halislaisia lintukantaa ainakin 11 pesinnällä

Huhtikuun alkupuolella 2010 jaettiin Halisten alakoulun pihalla neljäkymmentä linnunpönttöä halislaisiin pihoihin ripustettavaksi ja samassa yhteydessä otettiin pöntön lunastaneilta yhteystietoja myöhempiä kyselyä varten. Heinäkuun alkupuolella tiedusteltiin pesintätulosta sähköpostitse ja runsaasta kahdestakymmenestä linnunpöntöstä saatiin seuraa-

via tietoja:

Vastuuhenkilöt olivat havainneet viisi lintulajia pesimässä. Havaitut lajit olivat talitiainen, kirjosiipio, leppälintu, pikkuvarpunen ja sinitiaisen. Pesintä havaittiin yhdessätoista linnunpöntössä, osasta pöntöistä havaintoja ei syystä tai toisesta ollut saatu (lomat, muut kiireet yms.) ja joissain tapauksissa pönttö oli jäänyt asu-

mattomaksi. Vastanneet kertoivat, miten eri lintulajit olivat yrittäneet

Dmitri Ovchinnikov

Vesiputki upotettiin Halistenkoskeen uuden ja vanhan sillan väliin.

Dmitri Ovchinnikov

Vesiputkityömaa ajoitettiin Halistenkoskeen vähäisen virtauksen aikaan.

Johanna Lampinen

Neitoperhonen ja kukkakärpänen (oik.) pölyttämässä kultapiiskun kukkia.

sia parantaen, voisi miettiä uutta ajattelua pihan hoitoon. Olisi mahdollista vähentää taloyhtiön pihanurmen leikkaamista nurmleikkurilla tai jättää vaikkapa vain pieni alue kokonaan lyhentämättä kesän aikana. Näin toimittiin mm. tässä hankkeessa.

Pelkällä kasvien siemen- nysvaiheen jälkeen tapahtuvalla kaupunkinurmien niittämällä ja haravoimisella luonnon monimuotoisuutta voisi helposti lisätä. Kerran kesässä tapahtuva niitto ja haravointi korvaisivat laiduneläinten puuttumisen hoidosta. Pihanurmia perinteisesti hoitamalla eli niittämällä ja haravoimalla voitaisiin säästää myös ympäristöä.

Ympäristö säästyisi, kun suuria pihapinta-aloja ei tarvitsisi leikata tehokkailla leik-

kureilla. Syntyisi vähemmän ilmastopäästöjä pienkoneista, kuten ruohonleikkurit, joiden tiedetään olevan merkittäviä saastuttajia. Lisäksi säästettäisiin palkka- ja pihanurmien lannoitekuluissa.

Ajatus pihanurmien vapaasta kasvusta herättää kuitenkin helposti huolen kaupunkiym- päristön siisteydestä ja suurten niitty/ketopinta-alojen tarkoituksenmukaisuudesta kaupungeissa. Kyseessä ovat syvem- mät ideologiset arvot kuin mitä ehkä tullaan ajatelleeksi. Luonnon monimuotoisuuden kuuluu olla jossain mökeillä tai maaseudulla, mutta kaupungeissa kasvit eivät saa siementää miten sattuu.

Kärjistääkseni vielä tätä pohdiskelua, mietin, onko meillä todella taloudellinen taantuma, jos meillä on varaa

sijoittaa ruohonleikkuubensiiniin, kamppailla kukkakasveja vastaan ja karkottaa päiväperhoset läheisyydestämme?

Tulevina vuosina kylvyt siemenet ja istutetut ketotaimet tuottavat uutta kukkaloistoa Halisten kedoille. Linnunpö- tön ripustus- ja puhdistusoh- jeet jaettiin kirjallisena pö- tön lunastaneille, joten jääme odottamaan tulevien vuosi- en tirsuttavia lintupoikueita. Halisten koululla on puhuttu mahdollisuudesta käydä tutus- tumassa ainakin Kappakujan ketoon. Tästä on hyvä jatkaa luonnon monimuotoisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämistä Halisissa.

Kiitos kaikille hankkeeseen osallistuneille!

Johanna Lampinen,
biologi ja halisakka 2010

Wc-, käsi- ja muut pehmapaperit, henkilöhygieniatuotteet. Kaikki siivousaineet – ja välineet. Hyvät ohjeet kaupanpäälle. Nouda tai tilaa. Yrityksiin rahtivapaa toimitus.

SIISTI-PISTE OY
Orikedonkatu 23, 20380 TURKU
02-2510 231
Avoinna ark. 7.30–16.30

**siisti
piste**

Tukku- ja vähittäismyymälä

www.siistipiste.fi

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla

Sahaus-
palvelu

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoinna ark. 8–17

Kebabit, burgerit, salaatit...

TURUN VANHIN
KEBAB-RAVINTOLA

**KUNINGAS
KEBAB**

www.kuningaskebab.fi

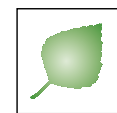
Itäinen Pitkätie 90
ma-la 10.30-22.00
su 12.00-22.00
puh. (02) 235 4059

**Työkaluja
toiveiden
toteuttamiseen.**

Kysy pankista turvallista ja joustavaa
rahoitusta elämäsi eri tilanteisiin.

Tule paikallisosuuspankkiin. Se kyllä kannattaa!

LIEDON OSUUSPANKKI

Lieto, Hyvättyläntie 10, puh. 471 1400
Lieto, Aseman konttori, puh. 471 1450
Turku, Hämeenkatu 12, puh. 471 1470

www.liedonosuuspankki.fi

**HYVÄ YHTEISÖ
ASUA**

Kohtelemme kaikkia hakijoita ja asukkaitamme tasavertaisesti. Ei ihme, että TVT Asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Lehtolaakson asunnoissa asuu tuhansia turkulaisia.

Kysy lisää ja tee asuntohakemus
netissä tai palvelutoimistossamme.

TVT Asunnot Oy
Kiinteistö Oy Lehtolaakso

Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku

Vaihe (02) 330 000 • Vuokraus (02) 262 4888 • Avoinna: ma 9.00–17.00
ti 10.00–15.45, ke–pe 9.00–15.45 • www.tvtasunnot.fi www.lehtolaakso.fi

koroinen koroinen koroinen

ALUSSA OLI KORONEN.

ALUSSA OLI KORONEN.

ALUSSA OLI KORONEN.

Halinen – Tuhannen tarinan kylä

Halinen on kaupunginosa, joka on täynnä tarinoita. Tarinoita löytyy menneisyydestä ja meidän ajastamme. Niinpä Halisten teemaksi on valittu kulttuuripääkaupunkivuoden ajaksi ”Tuhannen tarinan kylä”, ja se liittyy isompaan ”Koroinen – Turun syntysija”-hankkeeseen. Ensi kesänä järjestetään Halisten viikko elokuun lopussa.

Halisten viikolla oli jo tänä kesänä tarjolla monenlaisia tapahtumia koemielessä.

Opastettuja kävelyretkiä järjestettiin niin rakennushistoriasta, arkeologiasta kuin kasveista tai lepakoista kiinnostuneille. Melontaretkillä tutustuttiin myös kotiseutuun.

Nummen kirjaston illassa muun

muassa kuultiin tarinoita aiheesta ”kun pappa oli pieni” ja Pullervo Pöllö satuille lapsille. Ex libris -näyttely kirjastossa on esillä vielä pidempään.

Vesilaitosmuseoon tutustui runsaasti ihmisiä – sinnehan ei pääse muuten kuin erityisinä aukioloaikoina oppaan kanssa.

Runsas osanotto tämän kesän

ohjelmaan kertoo, että tähän kannattaa panostaa. Vuonna 2011 on luvassa vielä enemmän ohjelmaa ja tapahtumia. Tule mukaan!

Pirjo Ranti
projektipäällikkö, Halinen-jokivarsi
Koroinen – Turun syntysija
kulttuuripääkaupunkihanke 2011

Nummen kirjaston ilta

Hanna Nurmi

Monikymmenpäinen joukko kerääntyi Nummen kirjastoon kuuntelemaan lapsuusmuistoja Halisista ja Nummenpalkalta Halisten viikolla elokuussa.

Hanna Nurmi

Pullervo Pöllö tarinoi lapsille Halisten viikolla Nummen kirjastossa.

Yölaulajien linturetki

Hanna Nurmi

Yölaulajien linturetkellä lähes koko shown vei satakieli. Leppeässä kesäkuussa Aurajokirannassa vasta lähes täydellisen pimeyden laskeuduttua alkoi kuulua myös pensaskertun ja pensassirkkalinnun laulua. Koroisten pelloilla kuljeskelivat myös fasaani, rusakko ja kettu.

**Terve-
tuloa!**

**Hyvitämme
vähintään**

2000,-

**autosta kuin autosta
vaihdossa yli 6000 euron
vaihtoautoon!**

Rinta-Joupin Autoliike Oy

Yli 1000 autoa:
www.rinta-jouppi.com

Ma 9-20 • Ti-pe 9-18 • la 10-15
Piiskakuja 10, TURKU p. (02) 281 0281

Loppukesän siivousjätteet Topinojan jätekeskukseen!

Topinoja palvelee normaalien aukiolojen lisäksi touko–syyskuussa joka kuukauden ensimmäisenä lauantaina klo 9–14. Asema on siis avoinna myös 4.9. Tervetuloa asemalle!

Topinojan jätekeskus, Pitkäsaarenkatu 7, Turku
Avoimna arkisin klo 6.30–21.00 ☎ 020 728 2130.

Lajittele jätteet kierrätykseen ja hyötykäyttöön!

Materiaalina kierrätettävät jätteet ilman maksua:

- keräyslasi, -metalli, -paperi ja -kartonki
- suurikokoinen metalliromu
- tiili- ja kiviaines, pienet puhtaat maakuormat, hiekoitushiekka

Energiatuotannossa ja muutoin hyödynnettävät:

- puhdas puujäte, risut ja kannot (otetaan maksutta vastaan)
- pintakäsitelty puujäte 7,50 e/m³
- ikkunalasi: puitteeton maksutta, muuten 2,50 e/ruutu
- saniteettiposliini: lavuaarit 5 e/kpl, wc-tuolit 10 e/kpl
- huonekalut: suurikokoiset 12,50 e/kpl, pienet 7,50 e/kpl
- energijäte (esim. likaiset pahvit, styroksi, pakkausmuovit, muoviset ruukut, kanisterit ja huonekalut) 18 e/m³
- sekalainen rakennus- ja siivousjäte 24 e/m³

Loppusijoitettava kaatopaikkajäte: 24 e/m³

Ongelmajäte sekä sähkö- ja elektroniikkaromu otetaan kotitalouksilta vastaan maksutta!

0200 47470
www.tsj.fi

Tarkemmat lajitteluohjeet verkkosivuilta sekä TSJ:n palvelunumerosta ma–pe klo 9–16, (pvm/mpm)

koroinen koroinen koroinen

ALUSSA OLI KORONEN.

ALUSSA OLI KORONEN.

ALUSSA OLI KORONEN.

Toukokuussa melottiin Halisista alajuoksulle.

Kevätmelonta Aurajoella

Opastuksen jälkeinen kanoottiruuha alkaa purkautua rannasta. Taustalla vielä Raunistulan siilot paikoillaan.

Matkan varrella pysähdyttiin rannan tuntumaan kuuntelemaan opastusta, joka valotti Halisten, Koroisten ja Turun historiaa.

näkökulma

Aurajoki on Koroisten olohuone

Kävin elokuussa Koroisten kyläjuhilla LUMO-keskudessa. Tapahtumassa esiteltiin havainnollisesti monia tärkeitä käsityöläisten perinteitä ja nuorempien sukupolvien jo unohtamia askareita. On hienoa, että Aurajoen ympäristöä elvytetään myös tällaisilla kulttuuritapahtumilla.

Kun itse muutin Turun näille nurkille 1997, oli Koroisten alueelle tosi hankala päästä. Muistan vielä, kun poikani piti tehdä koulutyönä esitelmä Koroisten niemestä sen historiaan liittyen, saimme kahlata talvella miltei kainaloita myöten hangessa vain päästäksemme paikalle.

Aurajoki ympäristöineen on Suomen upeimpia kaupunkimaisemia. Sen varrelle mahtuu monenlaista kulttuuria ja historiaa. Suomen vanhimman kaupungin vastuulla on välittää tieto menneestä myös tuleville sukupolville.

Aurajoki ja sen varret ovat kaikkien turkulaisten yhteistä omaisuutta. On tärkeää, että joen seutu on myös kaikkien ihmisten saatavilla. Kulkua estävät aidat, portit tai kiellot eivät yhteiselle joellemme kuulu.

Entisaikoina joki oli keskeinen kulkuväylä, jota pitkin kulkivat niin ihmiset kuin tavaratkin. Nykyisin leutojen talvien aikaan joella kulkeminen on harvinaista, mutta sen sijaan joen rannat ja niiden virkistyskäyttö voisivat olla vielä paremmin hoidettu.

Itse olen jo pitkään haikaillut joen molemmille rannoille kunnollisia jalkakäytäviä ja pyöräteitä. On ollut hienoa havaita, että rantoja on viime vuosina myös tehty helpommin saavutettaviksi ja kävelyyn sopiviksi. Vielä kun saataisiin rautatiesillan viereen erillinen kunnan ke-

vien liikenteen silta, ettei tarvitse pelätä kape-alla sillalla ohi kiihtäviä junia.

Aurajokirannan lisääntyvä käyttö tuo mukanaan myös lisääntyvän vastuun. Kaikki parannustyöt pitää tietenkin tehdä arvokasta ja herkkää ympäristöä kunnioittaen. Puisto-alueista on pidettävä huolta. Aurajoen rannoille on myös saatava riittävästi ympäristöön sopivia roska-astioita kesäisten vieraiden tarpeisiin.

Aurajoessa välittyy Suomen ensimmäisen kaupungin koko historia: Koroisten alue, Tuomiokirkon kansallismaisema, sitten keskusta-alue ja kaupunkilaisten kesäinen olohuone jokilaivoineen ja kahviloineen.

Monet jokivarren upeista vanhoista teollisuuskiinteistöistä on saatu arvokkaaseen uusiokäyttöön. Aurajoen voivat todella kaikki turkulaiset kokea omakseen. Ja miten hienoa onkaan, kun keskellä kaupunkia voi myös kalastaa ja meloa.

Monille vanhoille kaupungeille ominaista on kaupungin läpi virtaava joki. Siinä missä puistot ovat kaupungin keuhkot, on joki sitä vierustavine katuineen, rantakahviloineen ja puistoinen kaupungin elämänlähde ja valtimosuoni. Suuren kaupungin ihmispaljoudessa joen soljuva virta edustaa myös vakautta ja pysyvyyttä, jotain rauhoittavaa. Sellainen on myös Aurajoki.

Annika Lapintie
kansanedustaja, Halisten asukas

koroinen koroinen koroinen

ALUSSA OLI KOROINEN.

ALUSSA OLI KOROINEN.

ALUSSA OLI KOROINEN.

Koroisten kyläjuhlat

Ensimmäiset Koroisten kyläjuhlat järjestettiin lämpimänä elokuun lauantaina Koroisten LUMO-keskuksessa. Koroisten kyläjuhlat on osa Turku 2011 kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaa. Ensi vuonna kyläjuhlat järjestetään samassa paikassa 20. elokuuta.

Kyläjuhlia järjestämässä olivat Koroiset-lehti, Turun ammattikorkeakoulun LUMO-keskus sekä lukuisia yhteistyökumppaneita.

Ensi vuoden kyläjuhlien valmistelut aloitetaan keräämällä kokemuksia tämänvuotisista kyläjuhlista, joten olemme iloisia, jos saamme palautetta. Tervetuloa mukaan valmistelevaan ensi vuoden kyläjuhliin!

Ota yhteys sähköpostilla 2011@koroinen.fi tai www.koroinen.fi sivuston yhteydenottolomakkeella.

Hanna Nurmi
GSM 050 373 1031

Outi Tuomela

Kansainvälisen median edustajat kiersivät Päivi Simin opastuksella tutustumassa kyläjuhliin.

TURKU ÅBO 2011
EUROOPAN KULTTUURIPÄÄKAUPUNKI

Tanja Hallenberg

Punamullan keittäminen sujui saunanpadassa mukavasti ulkoilmassa. Samalla tuli vaihdettua kuulumisia.

Hanna Nurmi

Nuorimmat juhlijat konttasivat kilpaa.

Hanna Nurmi

Piha täyttyi myyjistä ja kyläjuhlavieraista pian avajaisten jälkeen.

koroinen koroinen koroinen

Tanja Hallenberg

Majan rakentamiseen saattoivat osallistua isot ja pienet tekijät.

Tanja Hallenberg

Projektipäällikkö Päivi Simi Turun ammattikorkeakoulusta ja Dosentti Pentti Huovinen avasivat ensimmäiset Koroisten kyläjuhlat.

Tanja Hallenberg

Hanna Nurmi

Partiolaisten nuotiolla jokirannassa pääsi nauttimaan leiritunnelmasta ja paistamaan makkaraa.

Hanna Nurmi

Paraislaisen Helmiveneen alpakat keräsivät niin lasten kuin aikuistenkin huomion.

Hanna Nurmi

Kestävän kehityksen opiskelijoiden kahvilassa Koroisten talossa myytiin kotileivonnaisia ja varta vasten kyläjuhille tehtyjä Koroisten pullia.

Outi Tuomela

Papu Pirtola huovuttaa villaa.

Mitä tehdään lihan syömiselle?

Viime joulukuussa Kööpenhaminan ilmasto-kokouksessa legendaarisen the Beatles yhtyeen basisti **Paul McCartney** tuli tunnetuksi sloganistaan "Less meat = less heat" (vähemmän lihaa = vähemmän lämpöä). Tällä sanonnalla hän puhui ilmaston lämpenemistä vastaan ja halusi meidän syövän vähemmän lihaa. Pitäisikö tämä rock-staran sanomaan uskoa?

Kirjassaan Tykit, taudit ja teräs (engl. Guns, germs and steel) kirjailija **Jared Diamond** antaa valaisevan esimerkin siitä, mikälaisen määrän energiaa eläimet, kasvissyöjät ja toisaalta lihansyöjät tarvitsevat. Jos lehmä painaa 500 kg, se tarvitsee kasvaakseen 5 000 kg ruohoa ja viljaa. Kun lihansyöjä, esimerkiksi karhu, kasvaa 500 kg painoiseksi, se tarvitsee 5 000 kg kasvissyöjän lihaa, jonka tuottamiseen tarvitaan 50 000 kg ruohoa ja viljaa. Vaikka itse luvut eivät ehkä pidäkään paikkansa, esimerkki auttaa ymmärtämään lihan tuotantoon tarvittavia energiamääriä.

* * *

Karjankasvatusta syytetään kasvihuonekaasupäästöistä. Kaikkien maailman leh-

mien ja karjaeläinten suoliston mikrobit tuottavat massiivisia määriä kasvihuonekaasuja, varsinkin metaania. Lisäksi karjankasvatuksen takia joudutaan hakkaamaan metsiä pelloiksi, jotta eläimille saataisiin viljaa. Kolmasosan maailman viljasta arvioidaan menevän karjan kasvatukseen. Karjankasvatus ja siihen liittyvät toimenpiteet vastaavat peräti 18 %:sta kaikista ilmaston lämpenemistä edistävästä kasvihuonekaasupäästöistä.

Sinä ja minä, tyypilliset länsimaiden asukkaat, syömme keskimäärin 100 kg lihaa vuodessa. Maailman 6.7 miljardista ihmisestä peräti 80 % syö säännöllisesti lihaa. Niistä jotka eivät syö lihaa suurin osa on niin köyhiä, etteivät sitä pysty edes ostamaan. Omasta halustaan kasvissyöjiä on vain runsas 1 % maapallon väestöstä.

YK:n arvioiden mukaan vuonna 2008 maailmassa syötiin 280 miljoonaa tonnia lihaa, juotiin 700 miljoonaa tonnia maitoa ja syötiin 1.2 miljardia kananmunaa. Luvut ovat käsittämättömiä.

Ehkä noita lukuja tärkeämpää kuitenkin on tietää, että lihan, maidon ja kananmuni-

en kulutus on jatkuvassa nousussa. Jos kulutus kasvaa tässä tahdissa, vuonna 2050 tarvitsemme YK:n mukaan kaksinkertaisen määrän lihaa. Ja tuon lihamäärän kasvattaminen tulee olemaan ympäristölle erittäin tuhoisaa.

* * *

Pitäisikö lihan syöntiä sitten vähentää?

Suomalaisen ravitsemussuosituksen ns. lautasmallissa noin neljännes kaikesta ruoasta on kalaa, lihaa tai muna. Näistä saadaan runsaasti hyvälaatuisia proteiinia sekä A- ja B-vitamiineja. Lisäksi kala on erittäin tärkeä D-vitamiinin lähde. Liha ja sisäelimet sekä kala sisältävät hyvin imeytyvää rautaa. Lihan rasvakoostumus vaihtelee eläinlajin mukaan. Kun lihaa syödään, on järkevää valita vähärasvainen vaihtoehto, ja valmis- ta ruoka ilman ylimääräistä rasvaa.

Pehmeintä rasva on kalassa. Kala on siksi oivallista ravintoa, ja sitä suositellaan syötäväksi 2-3 kertaa viikossa kalalajeja sopivasti vaihdellen. Kala-, liha ja muna- ruokia voidaan korvata kasvisruoalla, jossa

on palkokasveja, pähkinöitä tai siemeniä.

Jos oikein tarkasti lukee, niin ei lihan osuus suomalaisessa lautasmallissa ole järin suuri. Mutta en silti alkaisi kokonaan karttamaan lihaa. Kasvikuikaisille liha on tärkeä valkuaisaineiden lähde. Ja nälän tiedetään lähtevän hyvin liharuokia syömällä.

Ehkä vanhan "koppakuoraisen" Paul McCarthy'n puheissa on sen verran perää, että voimme tarkkailla lihan syöntiämme. Ettei se nyt ainakaan kovin paljon lisääntyisi. Maapallon onneksi kuitenkin on, ettemme pääraavinoksemme syö karhunlihaa!

Kirjoittaja on Räntämäessä asuva lääkäri ja professori.

Pentti Huovinen

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys
kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappaletavarakuljetuksiin • Lavetikkuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormaus • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

mainetta ja kunniaa

Vuoden 2010 yrittäjäperhe

Turun yrittäjät on valinnut vuoden 2010 yrittäjäperheeksi **Rosendahlin** perheen, joka pitää Kunun Pyörää Orikedolla.

KoroiSet-lehden stipendit kuudesluokkalaisille

Nummenpakan koulu: **Iivari Hurri, Heini Koponen**
Jäkärlän koulu, Paimalan yksikkö: **Mona Westerlund, Anna Rusi**
Raunistulan koulu: **Nenna Lähtenmäki, Maria Luostarinen**
Pallivahan koulu: **Suvi Mattila, Toni Puttonen**

KoroiSet-lehden stipendi on myönnetty seuraaville Turun kristillisen opiston opiskelijoille:
Youssef Edahbi – Youssef saa stipendin, koska hän on ahkera, kohtelias, aina iloinen ja ystävällinen kaikkia ihmisiä kohtaan. Lisäksi hän on edistynyt hyvin suomen kielen oppimisessa.
Karoliina Rantakasi – Karoliina saa stipendin, koska hän on korottanut merkittävästi arvostansa.

Pro Congress -palkinto Pentti Huoviselle

Finland Convention Bureau myönsi vuoden 2010 Pro Congress -palkinnon THL:n tutkimusprofessorille **Pentti Huoviselle**. Valintaraati perusteli valintaansa muun muassa sillä, että Huovisella on hyvät kansainväliset verkostot ja halu tuoda suomalaista osaamista esiin maailmalla. Palkinto myönnetään vuosittain henkilölle tai taholle, joka on erityisen ansiokas kansainvälisen kokouksen tai kongressin kutsumisessa ja järjestämisessä. Palkintoraadissa istuvat muun muassa Suomen Akatemian pääjohtaja sekä Helsingin yliopiston kansleri. Palkinto liittyy vuonna 2009 sikainfluenssapandemian varjossa Helsingissä järjestettyyn European Congress of Clinical Microbiology and Infectious Diseases -kongressiin, johon osallistui 8000 henkeä 101 eri maasta. Kongressi on toiseksi suurin Suomessa koskaan järjestetty kansainvälinen kongressi. Pentti Huovinen toimi kongressin presidenttinä. Kongressin saaminen Suomeen oli pitkäaikainen prosessi. Kilpailevia maita olivat suuret Euroopan maat sekä monet Itä-Euroopan maat, joissa kongressia ei vielä ole ehditty järjestää. Turkulainen Pentti Huovinen asuu Räntämäessä.

Stihl-moottorisahat + huolto
Crescent-pyörät pyörähuolto
ruohonleikkurit + huolto

KAAJAN KONELIIKE

kaajan.koneliike@co.inet.fi
Vanha Tampereentie 205 Puh. 255 0452

**Avoinnna joka päivä, myös
SUNNUNTAISIN**
ma-pe 8-21 • la 8-18 • su 12-18

Skanssin
Apteekki
p. 02- 214 6100
www.skanssinapteekki.fi
info@skanssinapteekki.fi

kukkakauppa NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

PARTURI KAMPAAMO

Avoinnna:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14
Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02-2370 656

YMPÄRISTÖLLE HYVÄÄ ENERGIAA

Meiltä saat ympäristöystävällistä sähköä ja lämpöä kotiisi. Valjasta ehtymätön tuuli kotisi energianlähteeksi tai nauti uusiutuvilla energialähteillä tuotetusta lämmöstä. Lue lisää ympäristömyötäisistä energiamme netistä www.turkuenergia.fi.

Solmi
oma Hyötytuuli-
sopimuksesi netissä
www.turkuenergia.fi/hyotytuuli.

www.turkuenergia.fi

Turku Energia

Turun Nummenmäen Apteekki
Nummisbackens Apotek

Hämeentie 24, 20540 Turku
puh 02-276 4740
Avoina ma-pe 9.00 – 18.00
la 10.00 – 15.00

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
- OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
- MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 10–21, su 11–21

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

Pullervo ja merkit sekä vähän luokista

Nummen kirjastossa ovat taas alkaneet yövahdin kulta-ajat: pimeää öisin, vilkasta päivisin. Terve vaan, tässä hiukan loppukesän kuulumisiani.

Viimeksi pohdin Nallen ja Kissan kohtaloa. Kissa päättikin ottaa jalat alleen ja jonkun kainalon omakseen ja lähti reissuun. Kissa unohti kertoa minne lähti. Jos joku tietää, kertokoon minulle! Haluaisin Kissan takaisin, hänellä on hyvät yösilvät.

Minä nukun melkein aina päivisin, mutta yhtenä päivänä minut oli kutsuttu kouluun. Koulussa ei saa torkkua. Matkustin kouluun repussa. Koululaiset kantavat tavaroitaan ja kirjojaan repussa, mutta minä pidin reppua kulkuvälineenä. Pimeää ja ahdasta siellä repussa oli, onneksi matka meni nopeasti. Koulussa näin monta eskarien kirjastokursseilta tuttua tyttöä ja poikaa ja kuulin juttuja hiiristä ja kissoista ja kirjastokorteista. Jos kävisin joka päivä koulussa, oppisinko kunnolla lukemaan? Aika monet ekaluokkalaiset tarjoutuivat opettamaan minua lukemaan. Olisi se kivaa, monta opettajaa ja yksi oppilas eli minä! Toisin päin kuin siellä koulussa näytti olevan. Koulussa oli myös luokkia ja minusta se oli kummallista. Ne koulun luokat olivat huoneita ja lapset olivat luokkalaisia, eka- tai tokaluokkalaisia.

Kun olen niin kauan asunut kirjastossa, olen oppinut että täälläkin on luokkia. Kirjat ja muut lainatavarat on laitettu eri kirjastoluokkiin ja se luokka on merkitty numeroilla kirjoihin ja hyllyihin. Numeroitakin osaan aika huonosti, varsinkin jos niitä on paljon peräkkäin. Alkaa ihan pyörryttää, kun ajattelenkin kissakirjojen luokkaa: 67.452.

Menin vielä enemmän sekaisin kun ystäväni Hevonen sanoi, että hevosellakin voi olla luokka jos hevosta käytetään kulkuvälineenä. Siis jos hevoselle laite-
taan niin kuin ratti tai jotain, jolla sitä voi ohjata niin tämän ratin osa on luokka.
Tosi hassua, se ratin laittaminen on paljastamista tai jotain sinne päin.

Kyllä on kummallista tämä kieli kun voi olla monta eri merkitystä samalla sanalla. Kuvatkin voivat kertoa eri asioista vaikka luulisi että yksi kuva on aina

yksi ja sama asia. Niin kuin pöllö: se olen minä ja pöllön kuva näyttää minulta. Vaan eipäs, parhaillaan kirjastossa on tauluja jossa on paljon pieniä pöllön kuvia. Ne ovat kirjojen omistajien merkkejä ja ne merkit kertovat siitä omistajasta jotain, vaikka että hän on viisas kuin pöllö.

No tuon kyllä tiesinkin. Viisaus asuu minussa ja minä Nummen kirjastossa. Nyt loppui tämä sekoittava mietiskely ja painun nukkumaan. Vai vetäisinkö hirsjiä....

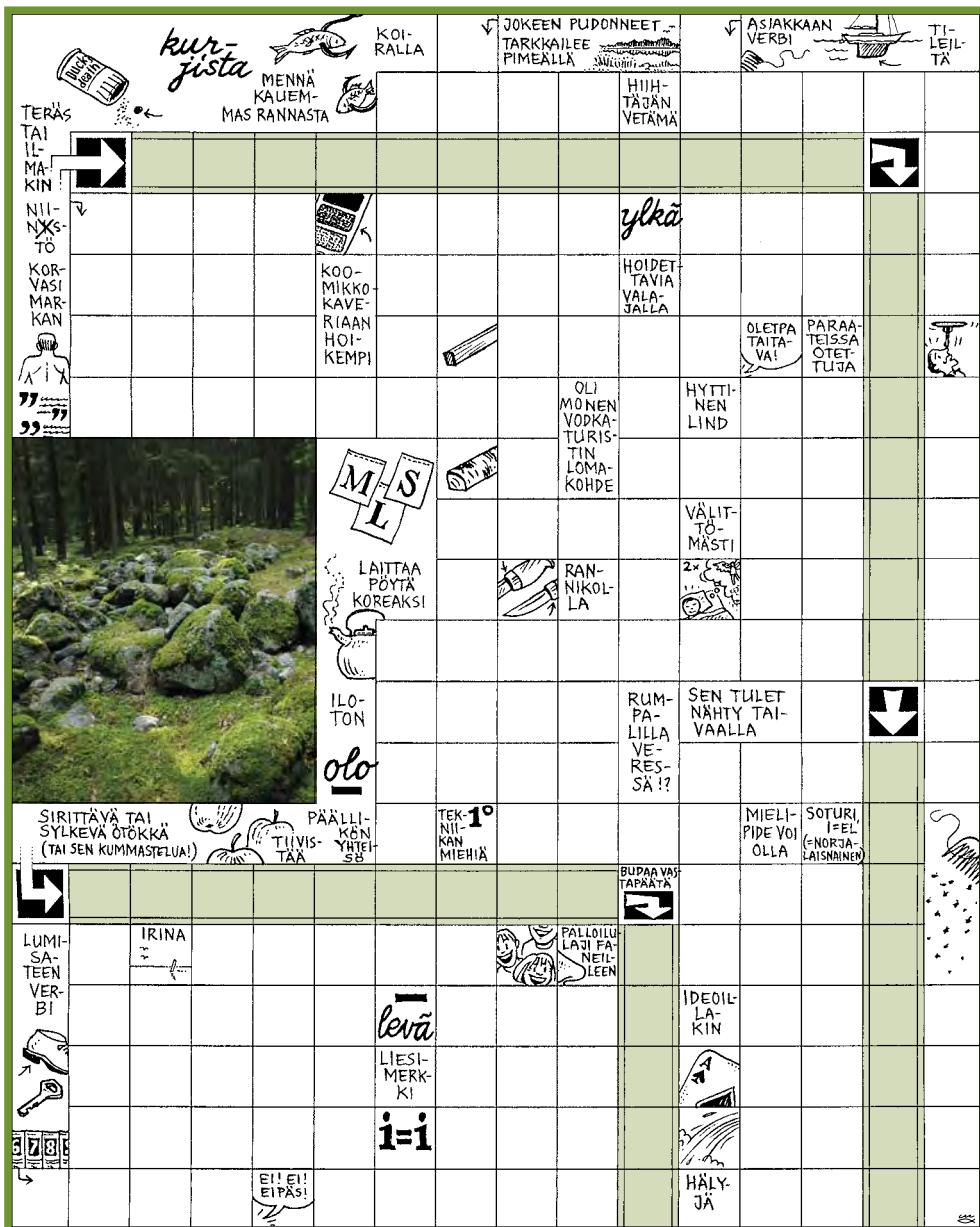
Pirteää syksyä kaikille toivoo Pullervo Pöllö, Nummen kirjaston yövahti!

Maikku

KoroiSet-ristikko

Ristikon laatija: Erkki Kiiski

Ristikön oikea ratkaisu löytyy osoitteesta www.koroinen.fi

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

Kesää Halisten koskella

Aurajoen rantaniityt olivat kesän ensimmäisiä karjalaitumia. Se oli melkoi-
sen riehakasta menoa, kun karja pääsi talven jälkeen laitumelle. Kosken ylä-
puolelle ne ensin laskettiin ja sitten muutaman päivän päästä kosken alapuo-
liselle jokitörmälle.

Kosken yläpuoliset niityt olivat suosittuja oleskelupaikkoja, ei ainoastaan lapsille, vaan myös varttuneempi väki siellä oleili. Väkeä saattoi olla pari, ehkä kolmekin kymmentä aurinkoa ottamassa ja uimassa. Erityisesti sunnuntaisin. Uimakoulua pidettiin ainakin kahtena kesänä. En kyllä tiedä kenen toimesta, mutta minäkin opin siellä uimaan. Vesilaitosta vastapäätä olevalla niityllä oli hyvä ponnahduslauta, ”ponnu” muutamana vuonna. Siitä opeteltiin sukeltamaan. Tyyli oli täysin vapaa, mutta sen oppi, että ”makopritsiä” tuli välttää, koska sen aiheuttama kipu ei tuntunut mukavalta vatsan pinnassa. (”Makopritsi” on yhtä kuin veteen mahalleen putoaminen.)

Veden sileiksi vuosien mittaan hiomat kalliot antoivat mukavan lämpimän makuualusta aurinkoisina päivinä. Joskus kalliot olivat niin kuumia, ettei niillä voinut paljasjaloin kävellä, saati sitten makoilla.

Paljon merkittävämpi tehtävä sileillä kallioilla oli mattojen pesualustana. Edellytys oli, että kallio ulottui vedenrajaan. Muistan parhaimmista paikoista käydyn kilpailua siitä, kuka ensiksi ehtii. Oli siis mentävä aamulla, jos mieli saada hyvän pesupaikan. Lienee käynyt polvien päälle, kun oli kontallaan kovalla kallioilla ja hankasi juuriharjalla mattoa. Kyllä siinä varmasti teki mieli vetää vaikka maton kulmaa polvensa suojaksi. Nuorille uimareille löytyi pelastustehtävää, kun pesuaineena käytetty mäntysuovan pala luiskahti jokeen. Matot levitettiin kuivumaan mainituille kuumille kallioille, tai sitten ripustettiin laitumen piikkilanka-aitaan. Näin aidat toimivat pyykkinaaruina. Oli mukavaa ojentaa itsensä nurmelle ja vertyellä puutuneita jalkojaan odotellessa mattojen kuivumista.

Ennen padon korottamista näkyivät vähän veden aikana joessa olevat kivet tai kalliokumpareet. Ne olivat meille nimittäin Ensimmäinen kivi, Toinen kivi ja Leipäkivi. Kivet olivat aika lähellä toisiaan. Kosken yläpuoliset niityt olivat nykyistä suuremmat, ne kaivettiin pois raakavesialtaan ruoppauksen yhteydessä ja patoa nostettiin noin metrillä. Ruoppausmassat kuljetettiin kosken alapuolelle ja samalla täyttyi siellä ennen ollut Haukioja.

Myöhemmin mattojen pesu ja uiminen padon yläpuolella kiellettiin.

Voisi sanoa, että silloin Aurajoen juomavedeksi puhdistettava vesi pestiin ensin mäntysuovalla, vai miten se nyt menikään?

Aulis Katajamäki

*Aulis Katajamäki
on syntyperäinen
Hälsiläinen ja asu-
nut täällä 70 vuotta.
Nykyään hän asuu
Uittamolla.*

Levy-Jaati 40 vuotta: Saunasta levyparatiisiin

Mitähän tuumaisivat Timo ja Jaakko, jos tänään vierailisivat Levy-Jaatissa Turun Orikedolla?

Kolme suurta hallia levytavaraa, seitsemän vakituista työntekijää ja uutuuksia niin ettei tämän lehden sivulle mahdu?

Timo Jokila ja Jaakko Nurmi perustivat 40 vuotta sitten rakennuslevyjen erikoisliikkeen Kupittaan vanhaan saunaan Kupittaan-
katu 53:een. Tästä nyrkkipajasta kehittyi Levy-Jaati, joka toimii nyt neljänsissä tiloissaan Orikedolla.

Ja haa! Nimi Levy-Jaati tulee perustajien nimistä Jaakko ja Timo eli Jaa-Ti eikä ketään herra Jaatista, perustajaa ja omistajaa, olekaan.

Semminkin kun jotkut asiakkaat tulevat sisään syyllisesti vihellellä ja nurkkien kuikkien ja sanovat, että se ”Jaatinen” lupasi hyvät alennukset, se ei nyt taidakaan olla paikalla”? Eipä voinut virtuaaliolento alennuksia luvata ja siihen on tyytyminen.

Juuri tuosta mystisestä virtuaali-Jaatisesta yritys otti uuden piirroshahmon, joka seikkailee toiminnassa mukana. Herra ”Tavallinen Jaatinen”, nykyisin kauppaneuvoksen tittelinkin saanut, on siis vain kuvitteellinen hahmo. Kauppa-

neuvos Jaatinen seikkailee korkeintaan Levy-Jaatin nettisivuilla.

Herra Jaatinen ei siis koskaan ole paikalla alennuksia antamassa, vaan nykyinen toimitusjohtaja **Henry Jokila**, joka itse on toiminut yrityksessä 35 vuotta.

Kaksi vuotta vierähti Kupittaan saunassakin. Siihen aikaan töitä tekivät isä, **Timo Jokila**, poika Henry Jokila ja Pyhä Henki eli äiti **Rauni Jokila**. Mutta ei äiti vain hienosti konttorissa istunut, vaan kantoi levyjä poikansa ja miehensä kanssa. Naiset eivät siihen aikaan olleet puuta, vaan rautaa!

Vain Henry lähti alalle, vaikka si-
saruksiakin oli. – Kyse oli onnistumi-

Toimitusjohtaja Henry Jokila sopii niin trukin rattiin kuin autonpesuun, perheytyksessä ei luokitella töitä.

Levy-Jaatin palveluksessa on seitsemän vakituista työntekijää, yksi tuntityöläinen ja yksi osa-aikainen koira, Sampo, Irmeli Nurmen tyttären koira. Hän auttaa ruuhkahuppuina ja istuu tiskin takana ja tarkistaakseen kaikki tupaantupahtajat.

sen kokemuksista ja siitä, että työn täytyi jatkua, hän sanoo nyt. Henry työskenteli ensin 20 vuotta isän kanssa, mutta osti sitten yrityksen omakseen.

Nukketalosta linnaan

Levy-Jaati on toiminut vaneri- ja levytuotteiden erikoisliikkeenä vuodesta 1970. Vanhasta saunasta on päädytty suureen kompleksiin Orikedon Autokadulle. Liikettä luotsaavat nyt toimitusjohtaja ja hänen ”lastensa äiti” **Irmeli Nurmi**, ainoa nainen työpaikalla. Eikä hänkään vain konttorissa istu, vaan toimenkuvaan kuuluu voileipien teko aamulla ja kahvin keitto ja ”joskus pojat saavat pullaakin”. Hän on myös keskus ja hoitaa laskutuksen ja kaikki muutkin toimitustyöt, tietenkin myös auttaen ja neuvon asiakkaita. Asiakkaat ovat enimmäkseen oman pikkuyrityksen omistajia, puuseppiä ja pieniä rakennusliikkeitä.

Levy-Jaati ei vain myy levytavaraa, vaan palveluun kuuluu myös rakennuslevyjen sahaaminen mittojen mukaan sekä kuljetus paikan päälle. Nykyaikainen tarkkuus- sirk-

Levy-Jaatin ensimmäiset toimitilat Kupittaan-
kadulla eivät olleet kummoiset, mutta Timo ja Jaakko luottivat tulevaan ja oikeassa olivat!

keli ja vankka ammattitaito takaavat korkean työn laadun. Kuljetuspalvelu huolehtii siitä, että levyostokset tulevat perille rakennuskoh-
teeseen sovituna aikana.

Suurimmat tukkuasiakkaat ovat rakennusliik-
keet ja maaseudun vähittäiskaupat mutta myös ”papparaisia”, jotka rakentavat nukkekotia lap-
senlapsilleen, palvelaan kuin kuninkaita.

– Levy-Jaatilta saa tarvikkeet siis nukkeko-
tiin, omakotitaloon, teollisuushalliin tai vaikka-
pa Linnään, jos ”linna ei ole kivistä”, nauraa
toimistopäällikkö Irmeli Nurmi. Perheytyk-
sessä kun ollaan.

Äänilevyjä ei myydä

Levy-Jaati myy mm. iki-
työtasoja, kovalevyjä, ri-
malevyjä, melamiinilevyjä,
kipsilevyjä, tuulensuojale-
vyjä, vanerilevyjä, filmi-
vanereita, mahonkilevyjä
ja teak vanereita.

– Vain äänilevyjä meil-
lä ei vielä myydä, kaikkea
muuta kyllä, myhäilee toi-
mitusjohtaja Henry Jokila.
– Mutta me emme siis ole
rakennustarvikeliike, vaan
rakennuslevyjen erikoislii-
ke, hän tarkentaa.

Levy-Jaatin yhteistyö-
kumppaneita ovat mm.
Finnforest, Koskisen yhtiöt,
Formica IKI, UPM
Wood Productions, Hun-
ton, Halltex ...

Uusinta uutta ovat Hall-
tex-levyistä laattamallisto,
välitilalaminatit ja ikityö-
tasot korkeapainelaminatista,
joilla voi sisustaa kodin,
peittää vaikkapa vanhat
kaakelit. Yrityksen uudet
toimitilat Autokatu 2:ssa
on sisustettu osittain näillä
levyillä, joten kuka tahansa
sisäänpiistäytyä voi tutus-
tua niihin.

Teksti ja kuvat: Erja Ekholm

Tiedätkö, missä autopesussa kannat vastuuta ympäristöstä?

Wash & Drive on ainoa autopesuketju Suomessa, joka käyttää ainoastaan virallisesti testattuja, ympäristömerkittyjä pesuaineita. Autopesun jälkeen jätevedet eivät joudu luontoon, vaan käsitellään lainmukaisesti.

Uusi Wash & Drive-autopesu – mukavin tapa näyttää hyvältä.

Meillä voit maksaa
kätevästi kännykällä
käteisellä tai luottokortilla.
Pesu on avoinna 24 h - joten
pese silloin kun sinulle
parhaiten sopii.

St1 Halinen Gregorius IX:n tie 12, Turku, puh 044 056 7183

Wash & Drive

Ei paha energiayhtiö

Tervetuloa katsastukseen

Palvelemme joustavasti ja monipuolisesti kaikissa ajoneuvojen katsastus-, rekisteröinti- ja vakuutusasioissa.

Oriketo
Vanha tampereentie 205
ma - pe 8 - 17
la 9 - 14 vain h-a + p-a
määräaikaikatsastukset
p. 075 323 2540

**WIKLUNDIN
APTEEKKI**

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimalanatie 374, 20460 TURKU
ks. www.goldenage.fi/ruusuportti
ruusuportti@gmail.com
Tilaisuudet järjestää
Ruusuportti ry
Tervetuloa

Turun KOTIPESULA

Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula
Ruunikkokatu 3
Orikedon postin vieressä
Puh. (02) 238 7799
www.turunkotipesula.fi
kari.karppelin@turunkotipesula.fi

• Nopeasti
• Edullisesti
• Valvottomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

Mainettaan parempi Turku

Talouden tunnusluvut kotikaupunkimme kohdalla jäävät usein piiloon omilta asukkailtammekin. Ne eivät kovin monia kiinnosta, koska saatavat tuntua vaikeaselkoisilta ja kun poliitikkojen henkilökohtaiset asiat ovat huomattavasti mielenkiintoisempia seurattaviksi.

Olemme Turussa viime vuosina sinnikkäästi pyrkineet talouden tasapainoon. Hyvän kuvan tämän pyrkimyksen onnistumisesta antaa Turun tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2009. Siinä on useamman vuoden aikasarjoina tarkasteltu kaupungin tilinpäätöksiä ja verrattu niistä saatuja tunnuslukuja suurten kaupunkien vastaaviin lukuihin. Otan niistä vain muutaman esille, ja mitä ne sitten osoittavatkaan?

Vuosikate ilmoittaa tulo- ja menojen osan, joka jää käyttämö-
nojen jälkeen investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Kuntaliiton selvityksen mukaan kuntien menojen voimakas kasvu v.2009

verotulojen heikon kehityksen myötä johti yleisesti kuntien vuosikatteiden alenemiseen ja lainakannan tuntuvaan kasvuun. Turussa näin ei käynyt. Vuosikate, joka vuonna 2008 oli ollut heikko vain 23,2 miljoonaa euroa, ponnahti vuonna 2009 peräti 72,8 miljoonaan euroon.

Lainat asukasta kohti pienenevät. Pienentyminen ei ollut kovin suurta, vuoden 2008 lainamäärästä 1914 euroa/asukas arvoon 1869 euroa/asukas. Muutos on kuitenkin kuntien lainamäärien yleisestä kehityksestä poikkeus ja hyvään suuntaan.

Suhteellinen velkaantuneisuus monivuotisen kasvun jälkeen myös väheni. Tämä tunnusluku kertoo sen, kuinka paljon käyttötuloista tarvitaan velkojen takaisin maksuun. Meillä tuo luku oli nyt 42,7 %. Suurimpien kaupunkien keskiarvo oli 46 %. Kriisikunnaksi kunta katsotaan, jos sen suhteellinen velkaantuneisuus ylittää 50 %. Turulla menee

tälläkin kohtaa varsin hyvin.

Monilta keskeisiltä osiltaan talouden tunnusluvut ovat nyt siis kehittyneissä hyvissä merkeissä. Sitä osoittaa myös se, että huonoista ennusteista huolimatta tilinpäätös vuodelta 2009 oli 7,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tämä ei suinkaan merkitse sitä, että kaupunkimme talouden tarkkaan hoitoon ei enää tarvitsisi panostaa. Merkit ovat kuitenkin nyt kääntyneet siihen suuntaan, että omilla päätöksillämme pystymme pitämään talouden kehityksen oikealla uralla. Nyt on vain pidettävä huoli siitä, että tarkka taloudenhoito jatkuu ja tuo tulevinakin vuosina ylijäämäisiä tilinpäätöksiä. Ne koituvat kaikkien turkulaisten ihmisten hyvinvoinnin turvaksi.

Hyvinvointikunnaksikin Turku voidaan luonnehtia. Valtioiden joukossa nostetaan monesti esiin ns. hyvinvointivaltio. Hyvinvointivaltion määritelmä riippuu siitä, mistä

näkökulmasta tarkastelu hyvinvoinnin edellytyksiin suunnataan. Yhteiskuntatieteissä eräät tutkijat tarkastelevat valtioita menoperusteiden mukaisesti. Hyvinvointivaltioiksi he luokittelevat ne valtiot, jotka kohdistavat vähintään puolet julkisista menoistaan sosiaaliturvaan. Soveltamalla samaa kriteeriä Turun kaupunkiin merkitsee se sitä, että meillä tulisi käyttötalouden nettomenoista yli 50 % suunnata peruspalvelulautakunnan sektorilla oleviin sosiaali- ja terveystoimen menoihin. Usean vuoden ajan tuo ehto on Turussa täytynyt ja viime tilinpäätöksen mukaan sosiaali- ja terveystoimen menot olivat käyttötalouden kaikista nettomenoista peräti 58,6 %. Tämän tarkastelun perusteella Turku on siis selvästi hyvinvointikunta.

Kaupunginjohtaja vaihtuu nyt tämän hyvältä näyttävän kehityksen keskellä. Moni kaupungin sisällä on arvostellut **Mikko Pukkisen** työtä. Talouden linjan muutos parempaan

suuntaan vaikeina vuosina on mielestäni kuitenkin osoitus hyvästä asioiden johtamisesta. Tämän todistaa myös arvostetun Elinkeinoelämän Keskusliiton kutsu Mikko Pukkiselle lähteä toimitusjohtajana vetämään yhtä merkittävintä yhteiskunnallista vaikuttajainstituutiota. Tähän työhön toivotan EK:n toimitusjohtaja Mikko Pukkiselle lämpimästi onnea ja menestystä.

Pentti Kosonen
professori, emeritus
Turun kaupunginvaltuutettu

LUOTETTAVAA, JOUSTAVAA
JA MONIPUOLISTA
KIINTEISTÖHUOLTOPALVELUA
JOKA TALON TARPEISIIN

• HUOLTOTYÖT
• SIIVOUKSET
• ULKOALUEIDEN HOITO
• HARJAKONEPALVELU
• PÄIVYSTYKSET
• SIJAISUUDET

TURUN KIINTEISTÖASSÄ OY

0400 521 258

RIIMUKATU 12 20380 TURKU
Fax (02) 238 8295

huolto@kiinteistoassa.fi

www.kiinteistoassa.fi

**HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.**

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku
Puh. (02) 2539 331

Mukava
ruokapaikka
ORIKEDOLLA

Oriikedon Taverna
AVOINNA JOKA PÄIVÄ
Klo 10 - 22

TERVETULOA
nauttimaan
maukkaista
annoksista

Vanha Tampereentie 137 Turku

puh. 02 2550 145 www.oriikedontaverna.fi

Koko perheen AURAJOKIFESTARIT

Turun päivänä sunnuntaina 19.9.2010 klo 12–15 Aurajoki- ja puutarha-aiheinen tapahtuma Aurajoen opastuskeskus Myllärintalolla ja Halistenkoskella os. Valkkimyllynkuja 2, Turku

- Pikku puutarhamessut, paikalla Johanna Lampinen ja Tanja Hallenberg (klo 12.30) ja Aarno Kasvi (klo 13)
- Puutarhaliike Helle myy kulttuuripääkaupunkitulppaanin sipuleita ja muita tarvikkeita
- Ilmainen kalastusmahdollisuus
- Aurajoen kaloja nähtävillä
- Maksuton melontakokeilu
- Kuivaongintaa ja muuta mukavaa lapsille
- Pihakilpailumateriaalia
- Tule istuttamaan kulttuuripääkaupunkitulppaani Tulipa Aboa Turku Myllärintalon pihaan!
- musiikkia, lettuja, kahvia ym.

Turun Vesilaitosmuseo ja Nummen kirjasto avoinna klo 12–15
Vapaa pääsy! Tervetuloa!

Järjestäjät:

Aurajokisäätiö, Lounais-Suomen Kalastusalue, Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki, kulttuuripääkaupunkihanke Koroinen – Turun syntysija

www.koroinen.fi www.aurajoki.net

Aurajokisäätiö

Auraästiftelsen

Mikä TURKU 2011 -pihakilpailu? – Löytyykö Halisista kulttuuripääkaupungin upein piha? – Varmasti! – Ilmoita pihasi mukaan kilpailuun tai paljasta naapurisi upea piha!

Evästyksiksi on pyydetty neuvomaan asukkaita muun muassa tutkimaan pihojensa lähtökohtia:

- 1) maasto, puusto ja kasvusto sekä rakennettu ympäristö
- 2) käytävissä oleva aika (piha olisi kauneimmillaan keväällä 2011)
- 3) pihan parhaat piirteet
- 4) luontaiset kehittämismahdollisuudet
- 5) naapuruston huomioon ottaminen

Mikä sinulle on tärkeää? Mitä haluaisit kertoa puutarhallasi TURKU 2011 -pihakilpailussa?

– Ilmoittaudu mukaan kilpailuun esimerkiksi 19.9.2010 koko perheen Aurajokifestareilla Halistenkosken luona!

Halisten raati muistuttaa, että elämme taantumassa, mutta elämää ja luovuutta syntyy niukkuudessakin – tehdään tästä pihakilpailusta tapahtuma, josta Halinen muistetaan!

Kulttuuripääkaupunkivuoden tunnuskukka Tulipa Aboa Turku hehkuu oranssina ensi keväänä turkulaisilla pihilla.

www.koroinen.fi

**Reddie Kids -kerho lapsille
Kuuvooren nuorisotalolla
tiistaisin kello 17.00–18.00**

31.8.	Mitä tarkoittaa ensiapu? (Hanna Vivolin, Taina Tammi, Heidi Tuohisuo)
7.9.	Mikä on SPR? (Joel Niittynen)
14.9.	Nälkäpäivä lähestyy (Taina Tammi)
21.9.	Eksyksissä (pelastuskoira Rico ja Johanna Toivonen)
28.9.	Muumiointia eli kun verta vuotaa (Juuso Tähkää)
5.10.	Palovamma (Jesse Vuorinen)
12.10.	Vesi ja pakkanen (Pekka Palo)
19.10.	Pyörtyminen (Hanna Vivolin)
26.10.	Tulipalo (Jesse Kyllönen)
2.11.	112 (Hanna Vivolin)
9.11.	Haavat (Eeva Heiliö)
16.11.	KKK (Hanna Vivolin)
23.11.	Myrkyt (Sari Kivelä)
30.11.	Vitaalit ja ensiapu (Jarno Laivola)
2.12.	Haavamaskeerausta (Heidi Tuohisuo)
7.12.	Mitä tarkoittavat ihmisoikeudet? (Heidi Hakkarainen)
14.12.	Pikkujoulu (Hanna Vivolin, Taina Tammi, Heidi Tuohisuo)

Kysy lisää:
puh. 045 1139 919
sp: reddiekids@spr-aurajoki.fi
<http://spr-aurajoki.fi/reddiekids>

Turkulainen nainen, tule mukaan, istutetaan yhdessä PUU Halikolon päiväkodin pihalle teemalla

Rauha kasvaa kodissa

Samalla lupaudut tukihenkilöksi maahanmuuttajanaiselle ja saatat hänet yhteistyöhön varhaiskasvatukseen ja koulun kanssa. Lupaudut innostamaan ja kannustamaan häntä osallistumaan päivähoiton ja koulun vanhempaintoimintaan.

Vihreät naiset kutsuivat viime keväänä eri puolilla Suomea maahanmuuttajanaisia keskustelemaan kanssaan. Turun seudun Vihreät naiset tapasivat Opetuskoti Mustikan pakolaistaustaisia naisia. He tutustuivat toisiinsa ja keskustelivat yhdessä naisille tärkeistä asioista. Naisten oman kielitaidon kehittäminen ja suomen kielen oppiminen turvallisessa oppimisympäristössä oli yksi tärkeimmistä puheenaiheista. Maahanmuuttajanaiset kertoivat, että he arvostavat lastensa saamaan koulutusta Suomessa ja haluavat auttaa lapsiaan menestymään koulussa. He kertoivat myös, että se on vaikeaa. Naisten oma kielitaito ei aina ole riittävä, jotta he voivat auttaa lapsiaan läksyissä, lukea koulusta saatavia tiedotteita ja koko koulujärjestelmä tuntuu uudelta ja oudolta.

Kutsumme nyt naisia kaveriksi toiselle naiselle. Tutustuminen lisää ymmärrystä puolin ja toisin. Naisen hyvinvointi vaikuttaa koko perheeseen. Äidin tuki lapselle auttaa lasta kasvamaan.

ENO-verkkokoulun puunistutustempaus pyörittää ympäri maailman 21. syyskuuta. Puun istuttaminen symboloi elämän jatkuvuutta ja rauhaa.

Tapahtuma alkaa Tongan saarilta ja Oseaniasta, jossa ensimmäiset puut istutetaan. Sieltä auringon edetessä tapahtuma leviää Aasiaan, Afrikkaan ja Eurooppaan. Tämän jälkeen puita istutetaan läntisellä pallonpuoliskolla ja Samoan saarilla.

Puu symboloi montaa asiaa. Se muistuttaa luonnosta ja ympäristönsuojelun tärkeydestä. Se on myös koulujen välisen yhteistyön, monikulttuurisuuden ja rauhan tunnus. Samana päivänä vietetään YK:n kansainvälistä rauhanpäivää.

Turun seudun vihreät naiset ottavat asian vastaan ja haastavat sinut, turkulainen nainen mukaan tukemaan kanssasiskoasi, maahanmuuttajanaista ja hänen perhettään.

Tule Halikolon päiväkodin pihalle 21.9. klo 15 ja istuta kanssamme puu suojaksi lapsille.

Tapahtuman järjestää Turun seudun vihreät naiset, Sateenkaari Koto ry:n Opetuskoti Mustikka ja Halikolon päiväkodin, Paavinkatu 14 G, Turku Lisätietoa Anita Birstolin, 044 5368 531, anita.birstolin@vihreat.fi ja Henna Junttila, 040 7475 106 tai henna.junttila@sateenkaarikoto.fi.

Kahvila Koroinen
Avoimena sunnuntaisin klo 11–15

Tule nauttimaan tuoreista, paikan päällä leivotuista leivonnaisista ja ainutlaatuisesta tunnelmasta maalaismaisemissa!

Kahvilan tiloja on mahdollista vuokrata juhlija, kokouksia, tapaamisia ja kursseja varten. Meiltä voit tilata myös tarjoilun!

Myös saunaa voi vuokrata! Pihassamme oleva puusauna tarjoaa rentouttavat löylyt.

Tilaukset numerosta
040-3600 830 tai sähköpostitse
kahvilakoroinen@hotmail.com

Kahvila Koroinen
Koroistentie 2, Turku

